

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

leto: XXXX februar 2008

število: 3

Viharnik

Poštnina plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 2,90 €

naslovna tema

Viharnik v letu 2007

spominjamo se jih

Pavlina Areh

veterina

Steklina

kultura in jezik

**Bernekerjeve plakete in
Bernekerjeva nagrada**

Urednica Ida Robnik

Uredniški odbor za izdajanje Viharnika je na seji v mesecu marcu ocenil lanskoletne izdaje in sprejel smernice za delo v letošnjem letu, posebno točko pa je namenil letošnjemu jubileju, štiridesetletnici izdajanja Viharnika.

Lansko leto je izšlo enajst številok revije v obsegu od 32 do 48 strani, skupaj 380 strani branja, dopolnjenega s fotografijami. Oblikovno se, razen dodane črtne kode na na-

slovni strani, ni spremenilo nič. Naslovnice so bile skladne z vsebino naslovne teme in letnega časa. Vsebina je bila razporejena v rubrike. Največ vsebine, približno četrtina, je bilo iz področja gozdarstva, drugo večje vsebinsko področje so rubrike iz kmetijskih dejavnosti, ostale rubrike pa so bile vsebinsko zastopane približno enako kot leto poprej. Na zadnjih straneh smo dodali nekaj razvedrilnih

vsebin, kot so letni horoskop, šale in krajše literarne zgodbe, objavili pa smo tudi dva potopisa. Sredinske barvne strani so bile namenjene zanimivim krajšim prispevkom, intervjujem, predstavitev ekoloških kmetij ipd. Decembrsko številko smo popestrili z vložnim koledarjem, ki ga je sponzoriral ZIP center, dodali pa smo še simbolično darilo za srečo.

Naročniki so se koncem lanskega leta malo začudili naročniški položnici, ki je zajela celoletno naročnino. Posledično je nekaj na-

ročnikov revijo odpovedalo, vendar pa nas veseli, da si je marsikdo potem premislil in jo ponovno naročil. Sistemsko bomo plačevanje naročnine uredili letos do prvega polletja tako, da boste naročnino spet plačevali dvakrat letno.

V letu 2008 bomo obeležili štiridesetletnico izdajanja Viharnika. Ob tej priložnosti bo izšla posebna izdaja, jubilej pa bomo proslavili v mesecu septembru. O tem vas bomo podrobneje obvestili, ko se bo sestal ožji odbor, ki bo pripravil vsebinsko zasnovo posebne izdaje in predloge za proslavitev jubileja.

Brane Širnik, Silvo Priteržnik in Franc Jurač

Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Z desne: Silvo Priteržnik, Brane Širnik, Jože Potočnik, Marta Krejan in Davorin Petrovič

Viharnik

Jože Repas in Tone Potočnik

Prيرهjen slikovni ključ za določanje izbranih vrst gozdnih praproti

Izpod peresa in fotoaparata kolegice Mateje Cojzer

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V gozdu nas gotovo močno zanimajo drevesa, ki dajejo ogrodje gozdnemu okolju, ko pa se osredotočimo na gozdna tla, na rastišče, so pomemben pokazatelj talnih razmer zelišča. V pritalnem sloju zavzemajo med zelišči svoje mesto praproti. Če se jim posvetimo, ugotovimo, da jih je v naših gozdovih kar nekaj in da so res zanimive.

Gozdarji s pomočjo praproti, kot značilnic, določamo gozdne združbe, ki so osnova za gospodarjenje s sestoji. Konec lanskega leta smo bili veseli izida Prيرهjenega slikovnega ključa za določanje izbranih vrst gozdnih praproti avtorice Mateje Cojzer. Kolegica Mateja je po rodu Korošica, doma s

kmetije Florin v Topli. Kakor Mateja pravi, je že domače ime njene rojstne kmetije povezano s floro, z rastlinstvom, zato ne prese- neča, da je gozdarka in da jo rastlinstvo v celoti zelo zanima. Življenjski tok jo je odnesel med gozdarje mariborske območ- ne enote, kjer dela na gozdnogospodarskem načrtovanju in sočasno končuje doktorski študij gozdarstva.

Zakaj smatram, da je o ključu, ki ga je izdala, prav napisati par vrstic tudi v Viharniku? Ključ ni namenjen izključno

gozdarjem. Napisan je razumljivo, obogaten s skicami in fotografijami in primeren za uporabo za vsakogar, ki ga praproti zanimajo in jih želi s pomočjo gradiva spoznati in določiti.

Terenski gozdarji večkrat ugotavljamo, da je znanje nujno potrebno obnavljati in nenehno dopolnjevati. Raziskovalni nivo gozdarstva nam ni zmeraj dostopen in za neposredno uporabo dovolj blizu (beri razumljiv), zato smo ključa veseli in kolegici Mateji zanj hvaležni.

Informativni gozdarski storži v februarju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Za nami je najkrajši mesec v letu, ki pa je vsaka štiri leta najdaljši februar. Tretji zimski mesec je bil bolj malo zimski. Zimske so bile le jutranje temperature (od -8°C do 4°C), že skoraj spomladanske pa v najtoplejših dnevih urah (med 1°C in 17°C). Ocenjena februar- ska najnižja poprečna temperatura je bila $-2,3^{\circ}\text{C}$, najvišja poprečna temperatura pa $8,4^{\circ}\text{C}$. Poprečna mesečna temperatura je bila okoli 3°C (januar- ska poprečna temperatura $2,1^{\circ}\text{C}$). Prevladovalo je predvsem jasno do deloma jasno vreme. Oblačen, delno oblačen in delno padavinski je bil začetek februarja. V popoldanskih urah je pričelo deževati 2. februarja 2008. Nad 600 m nadmorske višine je snežilo. Rahlo mokri smo bili na Koroškem lokalno različno predvsem ponoči, zjutraj in dopoldan še naslednje tri dni. V popoldanskih urah

so bile kratkotrajne nevihte nad mislinjskim in radeljskim delom Pohorja. Najhladnejši so bili dnevi med 9. in 19. februarjem, ki jim je sledilo toplejše obdobje vse do konca meseca. Najhladnejši je bil 6., najtoplejši pa 23. februar.

1. februarja 2008 je bil v Uradnem listu RS št. 12/2008 objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih, v katerem so podane tudi spremembe in dopolnitve obstoječega pravilnika. **Pravilnik obravnava tudi sprejemanje in potrjevanje gozdnogospodarskih načrtov gozdnogojitvenih enot in gozdnogojitvenih načrtov, kjer sodelujejo poleg ostalih uporabnikov gozdnega prostora v posamezni enoti tudi lastniki gozdov.**

Gozdarski strokovnjaki slovenske javne gozdarske službe (Zavod za gozdove Slovenije) sodelujejo tudi s stanovskimi in drugimi strokovnjaki izven državnih mej. Aktivno se srečujejo s hrvaškimi gozdarji in fitopatologi na tradicional-

nem srečanju »Hrvaški dnevi varstva rastlin«. 8. februarja 2008 sta se srečanja udeležila direktor ZGS Jošt Jakša, ki je imel tudi strokovno predavanje, in vodja oddelka za gojenje in varstvo gozdov Zoran Grecs.

Snežna meja pod Uršljo goro (3.2.2008)

11. februarja 2008 je vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov v OE Slovenj Gradec sklical operativni sestanek. Na strokovnem srečanju smo poleg vodje odseka za informatiko Ivana Štornika sodelovali vodje krajevnih enot in gojitelji načrtovalci. Največ časa smo posvetili gozdnogojitvenim načrtom s poudarkom na kakovosti in analizi do sedaj izdelanih načrtov ter izdajanjem odločb. Za vsa dela in ukrepe v gozdovih revirni gozdarji po pooblastilu direktorja območne enote izdajajo lastnikom gozdov in Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (zastopa Republiko Slovenijo lastnico državnih gozdov) odločbe, kot zahteva Zakon o upravnem postopku. Največ izdamo A odločb za red-

ni posek, B odločb za gojitvena in varstvena dela in C odločb za sanitarni posek in izvedbo preventivno varstvenih del. **V kolikor lastnik gozda ne izvede s C odločbo določenih ukrepov, ki predstavljajo nevarnost za razvoj podlubnikov in drugih za gozdni prostor škodljivih vplivov, ZGS na lastnikove stroške po upravnem postopku in predhodnem izboru najboljšega ponudnika izvede izvršbo neizvedenih del.** V februarju je potekala priprava za razpis za izbor najboljšega ponudnika za izvedbo izvršbe.

12. februarja 2008 je bilo živahno na letališču v Turiški vasi, kjer je Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije, Kmetijsko

gozdarsko zbornico Slovenije – Kmetijsko gozdarski zavod Maribor – in Zvezo lastnikov gozdov Slovenije izvedlo 2. licitacijo vrednejše hlodovine v Sloveniji. Kupcem so ponudili več kot 900 m³ najkvalitetnejše hlodovine. Številni obiskovalci iz vse Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Italije so si ogledali najboljšo hlodovino in izmenjali strokovna mnenja o vrednotenju in pomenu nege posameznih drevesnih vrst, predvsem listavcev.

20. februarja 2008 je bila po vsej Sloveniji, razen na območjih, pokritih s snežno odejo, razglašena nevarnost velike požarne ogroženosti naravnega okolja. **V tem času je veljala prepoved kurjenja, sežiganja, uporabljanja odprtega ognja, puščanja ali**

odmetavanja gorečih in drugih nevarnih predmetov in snovi. Prepoved velike požarne ogroženosti je prenehala 27. februarja.

V februarju je pričela veljati časovno in lokalno različno omejitev osnih pritiskov od 4 do 6 ton na gozdnih cestah. Omejitev kontrolira policija. Za morebitne izjeme se obrnite na Krajevne enote ZGS ali občine.

Konec februarja je Koroška lovsko zveza pričela z izvajanjem teoretičnega izobraževanja lovskih pripravnikov. Pri izobraževanju sodeluje tudi ZGS s svojimi predavatelji. Med njimi sta Zdravko Miklašič in naš nekdanji sodelavec Tone Pridigar.

Na 2.licitaciji vrednejše hlodovine v Turiški vasi

Rahlo zasneženi Hom z Navrškega vrha (3.2.2008)

Foto Gorazd Mlinšek

<p>Od 7. marca 2008 dalje stalna ponudba</p> <p>DOBROT S KOROŠKIH KMETIJ NA SLOVENJGRAŠKI TRŽNICI</p> <p>vsak TOREK od 8.00 do 12.00 ure vsak PETEK od 13.00 do 17.00 ure</p>	<p>Ponudba: KRUH IZ KMEČKE KRUŠNE PEČI POTICE, ŠARKLJI DROBNO PECIVO</p> <p>DOMAČI MESNI IZDELKI KIS, MOŠT...</p> <p>Ponudbo dobrot bomo še dopolnjevali!</p> <p>Vabi vas</p> <p>Mestna občina Slovenj Gradec v sodelovanju z</p>	<p>LAS MDD – zadruga za razvoja podeželja, z. b. o., in zainteresiranimi</p> <p>KOROŠKIMI KMETIJAMI</p> <p>Domače dobrote vam bomo ponudile:</p> <p>kmetija BRDNIK, Otiški Vrh, dobrote iz krušne peči kmetija PAVŠER, Kotle, domači mesni izdelki kmetija DVORNIK, Šentanel, izdelki iz sadja</p>
--	--	---

Pavlina Areh

☆1946

†2008

Ko se oziramo na življenje in preštavamo svoje blagoslove, se nam ti ne merijo po denarju, ki ga zberemo, ali po položaju, ki ga dosežemo. Vedno se v življenju pokaže, da so najpomembnejša tista dejanja, s katerimi

koristimo drugim ljudem. Za ta dejanja sta potrebna delo in žrtvovanje.

Njena preprosta in nesebična življenjska pot je bila prepredena z delom in dejanji, s katerimi je žrtvovala svoj čas in delila življenjsko energijo svojim prijateljem, sodelavcem in sorodnikom. Ponosna je bila na družinsko sožitje, ki so ga negovali Arehovi in Pečolarjevi v Kopaljski ulici.

Gozdarji smo bili tisti, katerim je del svoje energije dajala v času svojega službovanja. Lahko rečem, da nas je imela resnično rada. Bili smo sopotniki v njenem življenju. Tudi zato se je leta 1989 ob razdružitvi gozdarstva in lesne industrije, kljub temu da je po formalni izobrazbi lesarka, odločila za delo z gozdarji. Cenimo njeno spoštovano osebnost, njeno zavzeto delo, strokovnost, poštenje in pogum, tudi mi smo jo imeli radi, čeprav se je večkrat hudovala nad nami, ker nismo razumeli in nismo hoteli sprejeti dejstva, da tudi za nas gozdarje veljajo ekonomske in finančne zakonitosti.

Že na začetku njenega službovanja, takoj po končani gimnaziji in takratni gozdarsko-lesarski fakulteti ter po opravljenem pripravništvu v LIP-u, je leta 1974 ob ustanovitvi podjetja Lesna, ki je združevalo gozdarsko in lesno dejavnost na Koroškem, pogumno prevzela odgovorno nalogo – vodenje plansko analitskega sektorja. To je bil začetek njene

preusmeritve s strokovno-lesarskega področja na ekonomsko-finančni del, kateremu se je kasneje predala z vso svojo bistrumnostjo in energijo. Sodelovala je v vseh pomembnih projektih in odločitvah ter spremembah, ki so se dogajale v gozdarstvu na Koroškem v sedemdesetih, osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja, vse do upokojitve v letu 2004, ko je za Gozdno gospodarstvo SG poleg ekonomsko-finančnih zadev urejala še premoženjske in pravne zadeve. Tudi po upokojitvi je ostala naša sodelavka. Koristili smo njeno znanje in izkušnje, s katerimi nam je nesebično in odkrito pomagala pri poslovanju in poslovnih odločitvah. Vedno ko sva se srečala, jo je zanimalo, kako nam gre v podjetju. Bila je vesela naših uspehov in z resno zaskrbljenostjo je izražala svoje poglede in mnenja ob težavah, ki smo jih reševali.

Njen rojstni dan v Starem trgu, to je bilo januarja 1946, prvo leto po osvoboditvi, in njena drobna postava so botrovali temu, da so jo sodelavci poimenovali Otrok svobode. Njeno osebnost je označevala odločna in borbena zunanost, v notranjosti pa je bila čustvena, prijazna oseba z občutkom za sočloveka.

Nismo razumeli njenega zadnjega obiska pred mesecem dni v podjetju, sedaj ga razumemo. Bilo je slovo. Ampak, kako bi ga lahko razumeli, saj v vseh letih našega druženja pri njej nismo opazili niti resnega prehlada ...

Pogrešal bom njen iskrič, skrivnost, nekoliko sramežljiv pogled, ki sem ga doživljal, ko sem ji povedal dobro novico, pogrešal bom njen odkrit in zaskrbljen izraz na obrazu ob težavah, ki sem ji jih zaupal, pogrešal bom njeno vprašanje ob vsakokratnem najinem srečanju: Kako pa vam kaj gre v podjetju? Pogrešal bom njeno prisotnost ob naslednjem obisku gledališkega abonmaja v kulturnem domu. Pavlina, pogrešali te bomo, a človek, ki ga spoštuješ in imaš rad, ne umre, samo nekje daleč je.

Silvo Pritržnik

Spomin na dr. Janeza Drnovška

Stanko Hovnik

Ob smrti nekdanjega predsednika Slovenije dr. Janeza Drnovška 23. februarja 2008 so se državljani vpisovali v žalne knjige po vseh občinah. V Slovenj Gradcu se je vpisalo več tisoč občanov.

Letni občni zbor Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov Koroške

Milena J. Cigler, inž. kmet.

Dne 15. februarja ob 19. uri se je v gostilni Prodinar v Sv. Primožu pri Vuzenici odvijal redni letni občni zbor Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov (DKIT) Koroške. Zbora se je udeležila večina članov DKIT.

Predsednica društva Tatjana Krejan Košan, univ. dipl. inž. agr., je podala poročilo o delu DKIT, v katerem je izpostavila nekaj zanimivosti:

- 24. maja 2007 je na rednem občnem zboru Marko Košan predaval o kulturni dediščini Koroške;
- 27. junija 2007 smo kot partnerji sodelovali v LAS projektu Mislinjske in Dravske doline. Naš predstavnik v upravnem odboru LAS MDD je Smiljan Štruc;
- istega dne je na Prevaljah dr. Štefan Merkač, nam že dobro poznan strokovnjak, samostojni strokovni delavec na področju ekološke pridelave v avstrijski Koroški, predaval o gensko spremenjenih organizmih. S tem predavanjem smo v bistvu pristopili k sodelovanju v slovenski kampanji »Območja brez GSO«, pri kateri lokalne skupnosti s podpisom listine simbolno širijo območje brez GSO v naši državi;
- 13. oktobra je potekal izlet po Škofjeloškem hribovju z obiskom gradu v Škofji Loki in ogledom nekaj kmetij, ki svoje izdelke že uspešno tržijo;
- 22. oktobra pa je bilo organizirano drugo predavanje na temo GSO v sodelovanju z MO Slovenj Gradec. Na predavanju so sodelovale predstavnice MKGP in predstavnica nevladne organizacije ITR (gospa Slabe).

Naša predsednica Tatjana si zelo prizadeva za delovanje društva, saj je bilo že obdobje, ko je bil obstoj društva vprašljiv, seveda tudi iz finančnih razlogov, sedaj pa smo se javili

na nekaj občinskih razpisov za področje kmetijstva in uspeli v občinah Slovenj Gradec, Mislinja, Mežica, Dravograd in Radlje ob Dravi, finančno donacijo pa smo lani pridobili tudi od KKGZ Slovenj Gradec.

Načrtovanje dela DKIT v letu 2008 obsega osveščanje javnosti na temo GSO, morda bi v zvezi s tem organizirali še kakšno predavanje na območjih, kjer jih še ni bilo. Radi bi organizirali tudi dvodnevno ekskurzijo v tujino. V jeseni praznujejo 60-letnico koroški zadrugi, morda nas bodo povabili k sodelovanju. Program, ki ga je predstavila predsednica, bodo s svojimi predlogi dopolnili še ostali člani DKIT. V razpravi o programu so sodelovali tudi drugi, naj omenim vsaj nekatere. Stanko Jamnik je poudaril pomen LAS-a, seznanil navzoče o bližajočih se volitvah v KGZS in obljubil aktivnejše sodelovanje. Predlagal je tudi obisk kmetijskega sejma v Novem Sadu. Smiljan Štruc je navzoče seznanil z dejavnostmi LAS MDD (sredstva za LAS MDD iz občinskih proračunov za kmetijstvo), Ani Gerold pa je predlagala, da DKIT s svojo listo društva sodeluje na volitvah v KGZS, in podala še nekaj informacij glede praznovanja 60. obletnice zadrugištva.

Tatjana je bistro izbrala gostilno, kjer so nas pogostili tako, da bi zaman iskal tistega, ki ne bi bil zadovoljen s postrežbo in z izborom hrane, kot se za letni zbor spodobi. Za nameček nam je gospodar zaigral nekaj poskočnih viž, da je vzdušje začnil in razgovor spremenil v sproščen klepet.

Ker je bralcem verjetno manj poznano, kaj zajema projekt LAS, pa še nekaj besed o tem.

Države članice EU imajo program LAS že več kot 10 let, in sicer gre za organizacije, ki so postavljene v vlogo povezoval-

ca in vodje razvoja podeželja. Tam, kjer so sčasoma prešli na podjetniški pristop, takšni LAS-i danes tržijo in razvijajo turistično ponudbo ter vse, kar pod to ponudbo sodi. V področju njihovega delovanja je veliko tega, kar se nanaša na podeželje in njegov razvoj. S strategijo razvoja slovenskega podeželja in s programom razvoja se takšne organizacije uvajajo tudi pri nas.

Za ustanovitev smo se torej odločili zaradi tega, ker želimo realizirati projekte in investicije, o katerih se že dalj časa pogovarjamo in so še vedno potrebni ter seveda tudi tiste, ki se nanašajo na nove potrebe območja. Za te projekte in investicije bo LAS zagotavljal tudi del potrebnih finančnih sredstev, ima pa tudi zelo pomembno nalogo nadzora izvajanja teh investicij in pove-

zovanja razvojnih dosežkov v skupno ponudbo območja.

LAS sredstva ne bodo velika, letno lahko na osnovi modela izračuna Ministrstva za kmetijstvo pričakujemo za sofinanciranje projektov oz. investicij 212.000,00 evrov, od tega 50 % od vseh vključenih občin in 50 % od Ministrstva za kmetijstvo oz. v celotnem programskem obdobju 1.300.000,00 evrov. O tolikšnih sredstvih bo torej odločal LAS in jih v skladu s sprejetim letnim načrtom dodeljeval za posamezne investicije.

Naslednjič pa o lokalni razvojni strategiji in o izvedbenem načrtu za leto 2008.

Vir: Zapisnik rednega občnega zbora, Tatjana Krejan Košan, univ. dipl. inž. agr.

Kmečke dobrote s kmetije Brdnik

Mirko Tovšak

Kmetija Brdnik iz Otiškega Vrha se že nekaj časa predstavlja na tržnici v Slovenj Gradcu s svojimi domačimi specialitetami. V kiosku, kjer je nekoč prodajala zadruga sveže mleko, sedaj po torkih in petkih Rotovnikovi ponujajo vse od različnih vrst domačega kruha, potic, peciva, domačih rezancev do doma pridelanega žganja, sadjevca in več vrst mesnih izdelkov. Ko smo se

zadnjič oglasili v prodajalni, je domače pridelke prodajal oče, ki nam je zaupal, da so s povpraševanjem in prodajo kar zadovoljni, saj jih ob dnevnih prodaje obišče veliko kupcev. Povedal nam je tudi, da lahko pripravijo najrazličnejše narezke ali druge priboljške, ki jih ob raznih praznovanjih in srečanjih pripeljejo kar na dom. S prodajo domačih pridelkov so že poizkusili tudi v

drugih prodajalnah, vendar pravijo, da ni bilo večjega odziva, zato so se odločili za lastno prodajo.

Prodaja doma pridelane hrane na tržnici v Slovenj Gradcu se do sedaj ni kaj posebej obnesla, zanimivo pa je, da znajo kmetje iz drugih predelov Slovenije v Slovenj Gradcu bolje tržiti svoje pridelke kot domačini. Tako na tržnici pogosto vidimo pro-

dajalko in prodajalca iz okolice Ptuja. Oba trdita, da sta s prodajo zelenjave in drugih kmečkih pridelkov v Slovenj Gradcu zelo zadovoljna, zato se sprajujemo, zakaj se naši domači kmetje bolj ne poslužujejo teh oblik direktne prodaje. Morda pa jih bo k temu le vzpodbudil vzgled domačije Brdnik iz sosednje dravogradske občine.

Kupci s s ponujenimi dobrotami doma pridelane hrane zelo zadovoljni.

Česa vse ne ponuja Brdnikova kmetija ...

Preuredili trgovino

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec zadnja leta skrbi za urejanje svojih trgovin. Lepo in sodobno so uredili tudi trgovino v Podgorju. Ob dnevu otvoritve smo naredili tale posnetek.

F. Jurač

Teden boja proti raku – presejanje rešuje življenja

Metka Marković, dr. med.

Tudi letos sta prvi teden v marcu Zveza slovenskih društev za boj proti raku in Onkološki inštitut Ljubljana organizirala teden boja proti raku. Ta bolezen postaja v svetu vedno večji javnozdravstveni problem. V Sloveniji je obolevnost za rakom, posebej debelega črevesa, danke, dojke in kože, kljub dobri osveščenosti in preventivi v porastu.

Iskanju odgovorov, kako zmanjšati breme raka v Evropi, je bila posvečena tudi konferenca na Brdu pri Kranju, ki jo je v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji organiziralo Ministrstvo za zdravje. Eden od pomembnih zaključkov konference je bil, da bi bilo mogoče z dobro organiziranimi presejalnimi programi raka debelega črevesa, dojke in materničnega vratu odkriti na začetni stopnji razvoja, morda bi lahko odkrili celo njihove predstopnje. To bi ob primer-

nem zdravljenju sprememb vodilo v zmanjšanje umrljivosti za omenjenimi obolenji.

Presejanje pomeni aktivno iskanje obolenih v navidezno zdravi populaciji.

V Sloveniji potekajo trije državni programi organiziranega presejanja in zgodnjega odkrivanja: za rak materničnega vratu Zora, za rak dojke Dora in za rak debelega črevesa in danke Svit. Rak materničnega vratu je najpogostejša rakava bolezen med mladimi ženskami, starimi od 20 do 35 let. Presejalni program Zora, ki že kaže prve rezultate, je organiziran od leta 2003. Žene se lahko na osnovi pisnega vabila odzovejo na pregled. V dobrih treh letih po začetku organiziranega presejanja za rak materničnega vratu je imelo več kot 70 % žensk v starosti

od 20 do 64 let pregledan vsaj en bris materničnega vratu. Po okvirnih podatkih Registra raka za Slovenijo je leta 2006 zbolelo 153 žensk, kar je za 30 % manj kot leta 2003.

V letu 2008 naj bi stekla še ostala dva presejalna programa: **Dora** – presejalni program za raka dojke, ki je še vedno vodilni vzrok umrljivosti pri ženskah, le nekaj več kot polovica boleznij je namreč odkrita v omejenem stadiju, ko so možnosti ozdravitve večje, in **Svit** – presejalni program za raka debelega črevesa in danke, ki je drugi najpogostejši vzrok smrti zaradi raka v Sloveniji. Preživetje za omenjenim rakom je pri nas manjše, ker je bolezen večinoma odkrita v že razširjenem stadiju. V sklopu programa Svit bo ciljna populacija moških in žensk med

50. in 60. letom dobila vabila v program in teste za odkrivanje prikrite krvavitve vsaki dve leti po pošti. Če bo test za odkrivanje prikrite krvavitve pozitiven, bo testirane napoten na nadaljnje preiskave.

Ob tednu boja proti raku vas tudi Koroško društvo za boj proti raku vabi, da se pridružite našim akcijam in aktivnostim, ki jih organiziramo v tem času in skozi celo leto.

Edukacijski pregledi dojke:

- ZD Ravne na Kor.: vsak drugi četrtek v mesecu od 14.–14. ure v ambulanti Frančke Šmid Borovnik, dr. med.;
- ZD Radlje: vsako prvo soboto v mesecu od 8.–10. ure v ambulanti Ivica Podrzavnik, dr. med.;
- ZD Slov. Gradec: vsako prvo sredo v mesecu v ambulanti Metke Marković, dr. med. ura!!

Psihološko svetovanje:

- ZD Slov. Gradec: vsak prvi torek v mesecu od 15.–16. ure v prostorih psihološke ambulante pri Darji Nabernik, univ. dipl. psih.;
- ZD Ravne na Kor.: vsak drugi četrtek v mesecu od 14.–15. ure v ambulanti psihohigienjskega dispanzerja pri Mojci Breznikar, spec. kl. psih.

foto: FREE stock photo

Regijski sprejemni center Koroške

Branka Božank in Mateja Uršej

Koroška je bila dolgo edina regija, ki ni imela vzpostavljenega programa, ki bi sistematično, strokovno in kontinuirano obravnaval osebe, ki imajo težave z zasvojenostjo. V začetku letošnjega leta je kot plod sodelovanja Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne, koroških občin ter Društva Projekt Človek začel delovati Regijski sprejemni center Koroške (RSCK). Na-

menjen je zasvojenim, njihovim ključnim bližnjim osebam ter vsem tistim, ki se tako ali drugače srečujejo s tovrstno problematiko. RSCK deluje v okviru mreže sprejemnih centrov Društva Projekt Človek, v programu pa lahko pomoč poiščejo uporabniki drog (ilegalne droge, alkohol, tablete, druge opojne substance), osebe z motnjami hranjenja, zasvojeni

z igrami na srečo ("gamblerji"), svojci ter druga zainteresirana javnost.

Več informacij o programih, ki jih nudi DPČ, najdete na spletni strani <http://www.projekt-clovek.si> ali pa če pokličete na telefon: 051 637 267. V kratkem bo na voljo tudi nova zložanka, kjer bo moč najti kontaktne informacije ter kratek

opis storitev. Zložanke vam bomo z veseljem posredovali takoj, ko bodo pripravljene.

V RSCK nudimo informacije o razpoložljivih možnostih reševanja težav zaradi zasvojenosti, svetovanje, spremljanje, izvajamo urinska testiranja na prisotnost različnih vrst substanc idr.

Janez Bauer

Topli vetrovi z juga so po nižinah pobrali še zadnje zaplate snega. Pomladni dež je opral travnike in polja. V trenutku so zacvetele mačice in zvončki. Travniki so se prekrili z modro odejo pomladanskega podleska. Prava pojedina za naše čebelice.

Ko smo nekoč nabirali zvončke in mačice, so nas vedno spremljale čebele, ki so letale s cveta na cvet in nabirale prve koške obnožine, letos pa ni tako. Le redkokje smo lahko opazili kakšno posamezno čebelo, ki se je trudila z nabiranjem cvetnega prahu. Letos čebel ni.

Svetovno čebelarstvo še nikoli ni bilo v tako hudih škripcih, kot je sedaj. Z vseh koncev sveta prihajajo alarmantne novice o množičnem umiranju čebel in propadanju celih čebe-

larstev. V ZDA je po nekaterih podatkih lansko jesen pomrlo 70 % vseh čebeljih družin. To odmiranje se bo nadaljevalo tudi v letošnjem letu. Tudi pri nas ni kaj bolje. Neuradne informacije govorijo, da je v Sloveniji jeseni odmrla najmanj tretjina vseh čebeljih družin, podatki pa se še zbirajo in število odmrlih čebel se večja iz dneva v dan. Veliko je čebelarstev, ki so ostala brez čebel. Že lani v septembru jih je pričelo zmanjkovati. V panju jih je bilo vsak dan manj, saj se nabiralke niso vrstile domov. Pomrle so pred panjem, ali pa tudi v precejšnji oddaljenosti od njega. Vzrok odmrta čebel ni znan, lahko pa naštejemo nekaj splošnih ugotovitev. V aprilu je čudovito pomladansko vreme povzročilo nagel razvoj čebeljih družin, maja pa je vrhove pobelil sneg in čebele so

prinesle hrane komaj za sebe. Zaradi slabih vremenskih pogojev ni bilo smrekovega medu, ki je glavna paša v naših krajih. V juniju lani, ko bi morali točiti, smo morali krmiti, saj ni bilo paše. Če ni paše, matičica preneha zalegati in v juliju ostanemo brez čebel. Jeseni smo bili priča izredno močnemu izbruhu varoje, ki je napadla vse čebelje družine. Za konec naštevanja vzrokov lahko ugotovimo, da je vse to posledica sprememb naravnega okolja. Močna neurja in nagle ohlavitve operajo čebeljo pašo, suša in vročina pa pobereta še zadnje medene zaloge.

In kdo je kriv za te naravne spremembe? Človek s svojim lakomnim obvladovanjem in izkoriščanjem narave. Za dobiček vztrajno uničujemo sami sebe. Kjer ni čebel, tudi človek ne more preživeti. Če smo že

sami takšni, da nam ni mar za lastno zdravje, pomislimo na otroke, vnuke. Pohitimmo in očuvajmo naravo, če že ni prepozno. Množično odmiranje čebel je prvo resno opozorilo. Dajmo se zamisliti nad tem!

Steklina

Martina Sušec, dr. vet. med., VP Slovenj Gradec

Steklina je smrtna virusna bolezen toplokrvnih živali, ki se s slino (z ugrizom, lizanjem) prenaša na druge živali in tudi na človeka. Najpogostejši prenašalci so lisice, psi in mačke. Glede na izvor okužbe ločimo gozdno (silvatično) steklino, ki jo prenašajo divje živali (lisice, srnjad, divje svinje, kune ...) in mestno (urbano) steklino, ki jo prenašajo domače živali (psi, mačke, govedo, konji, ovce, zajci ...).

Povzročitelj spada v skupino Rhabdoviridae. Bolezen prizadene osrednji živčni sistem. Ko virus vdre v telo, potuje po perifernih živcih v hrbtnjačo

in v možgane, kjer se začne razmnoževati in povzroči poškodbo živčnih celic. V drugi fazi potuje do žlez slinavk. Prenos s krvjo je redek. Virus se začne izločati v slini pred nastopom kliničnih znakov. Bolezen se pojavi od 10 do 80 dni po okužbi in poteka v treh fazah. Prva se imenuje prodromalna: žival spremeni obnašanje, noče jesti, piti, išče samotje, je pretirano umirjena oz. postane živahna. Ta faza traja običajno 1 dan do 3 dni. Druga faza se imenuje furiozna: žival postane agresivna, besno grize predmete, rada se potepa, ne boji se svojih naravnih sov-

ražnikov, napada premikajoče se predmete in ljudi, ima fotofobijo (strah pred svetlobo). Sledi paralična faza: pride do krčev miškulature, sledi ohromelost, zaradi paralize grla in žvekalnih mišic se začne žival sliniti, ne more požirati, sledi koma in pogin.

Bolezen običajno traja do 7 dni. Diagnozo postavimo na podlagi klinične preiskave in pregleda vzorca možganskega tkiva poginule živali.

Zaščita proti steklini je cepljenje, ki je v Sloveniji zakonsko obvezno za vse pse od njihovega 3. meseca starosti. Potrebna je vsakoletna revakcinacija. Cepljenje je priporočljivo tudi za mačke, ki se gibljejo v naravi.

Če človeka ugrizne pes ali mačka oz. druga žival, jo mora veterinar opazovati deset dni, kljub temu da ne kaže znakov stekline. Če živali ni mogoče opazovati (divja, nepoznana žival, ki je pobegnila oz. po-

ginila), se mora poškodovanec cepiti proti steklino. O nujnosti cepljenja odloči zdravnik v antirabični ambulanti zavoda za zdravstveno varstvo. Cepljenje je varno in učinkovito. Na veterinarskih postajah je poskrbljeno za odvoz poginulih (odstreljenih) lisic, ki gredo v nadaljnje preiskave zaradi suma na steklino.

Pregovor pravi, da do tretjega rado gre, vendar upam, da v tej rubriki, kjer se je v prejšnji številki *Viharnika* vrnila napaka že drugič, ta pregovor ne bo zdržal. Namreč naslov **Tribineloza** je ostal od prejšnjega članka, vsebina prispevka v rubriki veterina na strani 11 *Viharnika* št. 2 pa govori o **prehladnih obolenjih pri kuncih**.

Avtorici prispevka Martini Sušec in bralcem se opravičujemo za napako.

Uredništvo

Pozdravni govor ob kulturnem prazniku, februar 2008

Kulturni praznik smo tudi letos po vsej Sloveniji proslavili s kulturnimi prireditvami in podelitvami priznanj in nagrad. V Slovenj Gradcu so spet podelili Bernekerjeva odličja. Pozdravni govor je imel lanskoletni dobitnik Bernekerjeve nagrade Janez Kolerič. V vsebini je zajel zgodovinski kulturni in politični razvoj slovenskega naroda od prvega evidentiranega nastanka slovenske države davnega leta 595 do danes. Vredno ga je prebrati, zato ga v celoti objavljamo.

Janez Kolerič

Zaupana mi je dolžnost, da spregovorim in povem nekaj svojih razmišljanj ob letošnjem kulturnem prazniku. 8. februar je bil do leta 1949 povsem običajen dan. Nihče ni slutil, da bo ta dan nekoč zelo pomemben za majhen narod pod Alpami, ki je svojo narodno zavest in obstoj ohranjal tudi s pomočjo umetnosti in kulture. Čas, v katerem živimo, se mi zdi velik, saj Slovenci doživljamo presenetljive spremembe. Priča smo velikim dogodkom. Padle so meje, predsedujemo Evropi, imamo tudi samostojnost in svojo državo. Kakorkoli že, dejstvo je, da je slovenska država obstajala že davnega leta 595. Langobardski zgodovinar Pavel Diakon jo v svojih spisih omenja in jo imenuje »Provincia Scloborum«, to je Slovenska dežela, ki je bila pozneje večinoma znana kot Karantanija ali Sklavinija. Slovensko ozemlje je bilo zaradi strateškega položaja že od nekdaj izpostavljeno vpadom številnih ljudstev, ki so od vzhoda in jugovzhoda ogrožala Evropo. Prva slovenska država Karantanija je zaradi tega razvila močno obrambno organizacijo, ki je vzdržala sovražne napade. To se je dogajalo že ob njenem vstopu v zgodovino, ko so v 7. in 8. stoletju mogočni Obri poskušali vdreti na njeno ozemlje. Vse od konca 9. stoletja dalje so se morali karantanski Slovenci upirati navalu divjih Ogrov, od 15. stoletja dalje pa so se branili pred roparskimi vdori nasilnih Turkov. Slovenci na svojem strateškem položaju v osrčju Evrope niso branili le svoje dežele in lastnih domov, temveč celo ozemlje zahodne Evrope in njeno krščansko omiko. Danes si težko predstavljamo, kako se je lahko tako majhen narod, kakršen je bil slovenski, upiral

Turkom in njihovem Osman-skemu cesarstvu, vojaški sili, ki je zrušila mogočno Bizantinsko cesarstvo in podjarmila arabski svet. Turki so se razširili po vsem Bližnjem vzhodu in severni Afriki, podjarmili Balkan, toda Slovenije niso mogli nikoli zavzeti, čeprav so jo več kot dvesto let stalno znova napadali in pustošili po njej. Vseskozi pa je slovensko narodno gibanje imelo svoje temelje v bogatem kulturnem življenju ljudstva. Kljub težkim življenjskim razmeram je bilo okolje, v katerem so živeli slovenski ljudje, skorajda idilično. Slovenci so bili veselo ljudstvo. Radi so peli in plesali. Po vaseh, ki so bile polne življenja, so se ohranjali mnogi stari slovanski običaji. V njih so živeli veseli fantje in prijazna dekleta. Takšna je bila podoba slovenskega doma, ki so ga obdajali gozdovi, polja, reke in gore. To je bil tisti rojstni kraj, ki so ga stoletja spoštovali in vztrajno, pogumno branili pred sovražniki. Cela vrsta lepih ljudskih pesmi, ki so se ohranile do današnjih dni, je nastala prav na bojnih poljih, kjer je vojska slovenskih fantov in mož bojevala boje za svojo zemljo, za svojo domovino, za slovenstvo. V slavni bitki s Turki pri Sisku leta 1593 je nastala slovenska ljudska pesem, ki slavi stotnika kranjske konjenice Adama Ravbarja kot nepremagljivega junaka: »Ravbar silno vojsko zbrali, pa pod Sisek jo peljali. Tol'k je Turka na terišču, kakor mravelj na mravljišču ... Tak so Turka pozobali, da so vsega posabljali.« In kasneje, slavni slovenski polk številka 17, ki je bil ustanovljen leta 1674 v Alzaciji. Prvotno ni bil slovenski, šele po Napoleonovem porazu, ko je cesar Franc 1. leta 1817 preosnoval vojaško upravo, je dobil svoje naborno okrožje na

Kranjskem. Z vpoklicem slovenskih fantov je postal povsem slovenski. V polku je prevladovalo povsem slovensko vzdušje, tovarištvo, govornica, pesem ... Bili so najboljši bojevniki in govorilo se je, da se je maršal Radecky odkril kadar je jahal mimo slovenskega polka. V tujih deželah, kamor je bil poslan polk, so slovenski fantje hrepeneli po domači vasi in njenem razgibanem življenju. Iz njihovega čustvovanja so se porajale številne pesmi in mnoge med njimi so tudi ponarodele: »Al' me boš kaj rada imela, ko bom nosil suktnjo belo?« Ali pesem: »Oblaki so rdeči, kaj nek pomenijo? Da vsi ti mladi fantje na vojsko pojdejo.« Pa pesem, ki je nastala v idilični pokrajini, ki je spominjala na dom, v okolici Verone ob jezeru Garda: »Sem mislil sinoči v vas iti, je b'la meglica v jezери ...«

Pesmi na bojiščih so nastajale tudi v kasnejšem času. Slavni Rudolf Maister jih je spesnil veliko. Pa partizanska pesem, pesmi Kajuha in drugih. Skratka, skozi celo zgodovino našega obstoja so se pojavljali svetli vzgledi – ljudje, ki so znali spoštovati domovino in zanjo tudi veliko žrtvovati na vojaškem, političnem in kulturnem področju. Znali in zmogli so za obstoj slovenstva neustrašno spregovoriti, se hrabro vojskovati, pesniti, skladati, z veliko željo, da se ohranijo domovina, govornica in slovenska kultura. Iz te množice čudovitih osebnosti slovenskega naroda iz vseh obdobij naše zgodovine bi jih lahko našli mnogo, ki jim gredo vsa zahvala, slava in veliko spoštovanje, da danes smo Slovenci, da imamo svojo domovino, svoj jezik, svojo bogato kulturo. Primož Trubar, Valentin Vodnik, France Prešeren, Fran Levstik, Ivan Cankar,

Prežihov Voranc, Oton Župančič in še mnogi, mnogi drugi so bili veliki borci za slovenstvo, kajti dobro so se zavedali, da se bo slovenski narod ohranil tudi s pomočjo jezika, zato so s tolikšno zavzetostjo ustvarjali svoja dela. Prav letos mineva pol tisočletja od rojstva enega največjih Slovencev, Primoža Trubarja, ki je oče slovenske pisane besede. »S Primožem Trubarjem se začne za Slovence novo štetje, saj je bil prav on tisti, ki nas je potisnil v svetovne trende. Z opismenjevanjem je dal Slovincem možnost soustvarjati svet. Neprecenljiv je njegov pomen za šolstvo in knjižni jezik, poleg tega da nas je preštel, pa si je tudi prizadeval, da bi nas združil kot narod. Že takrat nam je naložil evropskost v najodličnejšem pomenu besede.« Tako je povedal dr. Matjaž Kmecl na osrednji pomurski prireditvi ob praznovanju dneva reformacije 27. oktobra 2007 v Murski Soboti, kjer smo z združenim moškim pevskim zborom s Koroške imeli čast sodelovati na prireditvi s protestantskimi napevi Primoža Trubarja in njegovih sodobnikov. Doktor Kmecl je tudi povedal, da so v Nemčiji Lutrovo obletnico rojstva praznovali na veliko, pri tem pa se je vprašal: »Kaj pa pri nas? Kaj je z ustvarjanjem lastne zgodovine in kaj je z odgovornostjo do nje?« Bil je kritičen, saj so poslali pobudo za praznovanje obletnice Trubarjevega rojstva na tri slovenske vrhove, a odziva ni bilo. Pri vladi je bil ustanovljen le posebni odbor, ki pa se še ni sestel. Dodal je, da gre pri tem za ignoranco, saj poleg vsega tega s Trubarjevim letom ukinjamo subvencije za izdaje Trubarjevih del; do sedaj so izšle štiri knjige. »Zdi se, da misel na Trubarja v Nemčiji živi veliko bolj, saj tam njemu v čast

pripravljajo mnoge prireditve: simpozij na Univerzi v Tiibingu, odkrivanje spomenika, tamkajšnji župan pa bo Trubarja razglasil za veliko osebnost evropske zgodovine. Pri vsem tem pa je pri nas aktivnih le nekaj posameznikov in organizacij, kot sta Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar in evangeličanska cerkev. Kot da gre za zasebno stvar! Nočem na glas razmišljati o slovenskem "pišmevuharstvu", ko pa nam je odveč razmišljati o tem, kaj je bil temelj za našo narodnost. Raje se pogrezamo v senco drugih!« Morda pa so te Kmečlove besede, na katere se je že naslednji dan odzvala užaljena slovenska vlada, le pripomogle, da je leto 2008 vendarle razglašeno za Trubarjevo leto. Ob vsem tem se mi poraja spomin na besede Ivana Cankarja, ki jih je ob 400-letnici Trubarjevega rojstva leta 1908 zapisal: »Zakaj je danes tako na Slovenskem? Večina ljudi, ki bodo hrupno in javno slavili Trubarjev spomin, nima v sebi ne sence Trubarjevega duha, ne kapljice Trubarjeve krvi. Da so živeli takrat, bi šli s Hrenovo procesijo in bi stali ob grmadi, kjer so gorele Trubarjeve Postile in Dalmatinove Biblije. Poglavitni vzrok žalostnemu stanju na slovenskem je brezpogumnost tistih, ki bodo častili z besedo Trubarjev pogum!«

In o vsem tem razmišljam, kaj se bo lahko zapisalo o praznovanju letošnje 500-letnice rojstva Primoža Trubarja? Se bodo besede Cankarja po stotih letih morale ponoviti? Prav je, da se Trubarja spomnimo že ob letošnjem kulturnem prazniku. Slovenci smo z reformacijo dosegli stik s sočasnim evropskim razvojem. V kratkem času od leta 1550 do 1595 so Trubar in njegovi protestantski somišljeniki, zlasti Dalmatin, Krelj in Bohorič, knjižni jezik ne le utemeljili, ampak so ga razvili do zavidljive popolnosti. Slovenski protestanti so v 16. stoletju dosegli, da se je spremenil odnos do slovenskega jezika, kajti materni jezik se je uporabljal tudi pri cerkvenih obredih. S tem so dokazali, da je slovenski jezik primeren tudi za branje, poslušanje in petje verskih besedil.

Pri tem je glavno vlogo prav gotovo odigral Primož Trubar. Ni bil samo verski reformator in utemeljitelj slovenskega knjižnega jezika, ampak je tudi prvi slovenski književnik in človek, ki je Slovence opismenjeval, jih versko vzgajal in tudi spodbujal v nacionalnem smislu. Z vsem tem je Slovincem omogočil kulturni razvoj ter tako posredno obvaroval naš obstoj.

Dobrih 200 let po Trubarjevi smrti je obdobje »zlatega baroka« Slovincem zapustilo mnoge lepe navade, še posebej ob nedeljah in praznikih. Nedelja z mašo, molitvijo in petjem je bila kulturno doživetje in duševna umiritev. Cerkevno slikarstvo je bilo zelo živahno. Uveljavljeni slikarji in portretisti so ustvarjali pomembna dela. Iz umetnosti in izročila se je navdihoval tedanji sloj izobraženstva. Ob soočenju z zmagovitim nemštvom so se zavedali, da bodo Slovenci priznani kot kulturno enakopravni z drugimi narodi v Evropi, le če bodo razvili kakovostno književnost. Ko si Slovenci priključimo v spomin tiste čase, pomislimo najprej na pesmi, ki jih je še pred marčno revolucijo 1848 izdal dr. France Prešeren. Te pesmi so dejansko postavile temelje za slovensko narodno zavest in hotenje v enem od najbolj kritičnih obdobjev slovenske zgodovine. Droben zvezek Prešernovih pesmi z naslovom Poezije je bil natisnjen

leta 1846. Takratna črkarska pravda, spopad za slovnico in jezik, ki ga je Matija Čop obravnaval v Novem izgonu nekoristnih črk, je bila tudi spopad za spreobrnitev odtujenega in le maloštevilnega domačega meščanstva. S Prešernom sta razvnela abecedno vojno in se družila s pripadniki ilirskega gibanja, sodelovala s Čelakovskym in Stankom Vrazom ter iskala širše slovanske povezave. Nedvomno je bil tudi to ideološki spopad s konservativci, ki so zagovarjali zakoreninjenost v majhnem prostoru in kmetstvu, fevdalni tradiciji in katoliški cerkvi. Bil je spopad dveh ideoloških taborov: Kopitarja in janzenistov na eni strani ter Čopa, Prešerna in peščice njihovih prijateljev na drugi. Dolgoročno pa sta Čop in Prešeren z majhnim krogom privržencev vendarle zmagala. Matija Čop je bil v veliko oporo prijatelju Prešernu, ki ga je življenje močno premetavalo. Čopa so privlačili pesnikovi čut za pravičnost, za lepoto, elementarna nadarjenost, vznemirljiva erotičnost, kot protiutež pa kristalno jasen um, estetska, literarna in filozofska razgledanost, pa tudi njegova upornost. Prešernova umetniška pristnost je temeljila na izvirnih osebnih in narodnih oblikah izražanja, njih skladnost v obliki in vsebini, estetska dovršenost pri uporabi pesniških podob in trajno poslanstvo. Vse to je dajalo

Prešernovim pesmim genialen značaj. V tistem času njegovi rojaki, obteženi s trpljenjem in skrbmi za preživetje, še niso mogli sprejeti te svobodoljubne in ponosne poezije. Niso mogli slediti pesniku, ki jih je hotel popeljati do višjih duhovnih vrednot. Prešeren je takrat sejgal še na gola, skalnata tla, ko je v svojih rojakih poskušal spodbuditi navdušenje za ideje svobode, človečnosti in bratstva med ljudmi in narodi.

V Prešernovih poezijah prihaja do veljave čista in jasna slovenska zavest, ki daleč presega njegov čas in ostaja trden temelj za prihodnost slovenske istovetnosti.

To se ne izraža samo ob spomenu na »očetov naših imenitna dela« in v želji »da bi nam srca vnel za čast dežele«, ampak tudi ob bolečem pogledu na tedanje stanje slovenskega naroda: »Zemlja Kranjska, draga mati, kdaj bo utihnil najin jok?«

Ta trpeča ljubezen do ponižane domovine pa v klenem Gorenjcu ni zlomila občutja slovenske suverenosti, ampak jo je celo podkrepila. Tako Prešeren s svojo držo poseeblja narodni ponos 150 let pred razglasitvijo naše samostojnosti. Pesnik se je zavedal, da so zanj in za njegov narod pristna beseda, nežna izpoved srca in vdana molitev mogoče samo v slovensščini. Samo ta ima zanj in za nas prizvok čiste resničnosti. Zato se je odločno uprl vsem poskusom, da bi žrtvovali svoj jezik in ga spojili z drugimi. Zavest suverenosti in ljubezen do domače besede, to je sporočilo za nas in za prihodnje slovenske rodove.

V obdobju po Prešernu je bilo veliko ovir na poti h kulturnemu in umetniškemu napredku Slovincem. Kultura in umetnost sta bili omejeni na ozek krog razsvetljenega izobraženstva. Umetniki so živeli v revščini in bili deležni le majhnega razumevanja. Toda to stanje ni moglo preprečiti, da se slovenska kultura v tistem času ne bi uvrstila na častno mesto doma in v svetu.

V tem času so nemško govoreči Avstrijci hoteli biti vodilen narod v državi, medtem ko naj bi bili slovanski narodi, še zlasti razmeroma majhna skupina

Slovencev, državljani druge stopnje, ki jim ne pripada pomembnejša politična vloga znotraj monarhije.

V obrambo pred takšno politiko uradne Avstrije so v Ljubljani leta 1897 sklicali »vseslovenski kongres« in na njem sprejeli zahteve po Zedinjeni Sloveniji, po demokratizaciji, po družbenih spremembah in javni podpori združenemu gibanju. Središče kulturnega in političnega delovanja so postali narodni domovi, ki so jih Slovenci na prehodu stoletja zgradili po vseh večjih mestih in trgih. Te mogočne palače so odsevale ustvarjalno moč prebujene zavesti slovenskih ljudi, ki so se pogumno zoperstavili prodoru nemškega in italijanskega nacionalizma v svoj življenjski prostor. Zaradi presenetljivo hitrega vzpona slovenskega kulturnega in političnega delovanja so morali nemški Avstrijci le priznati Slovincem svojstvo samostojnega naroda.

Profesor Gumpłowicz v Gradcu, znan po svojem protislovenskem prikazovanju srednjeevropske zgodovine, je še leta 1891 označeval Slovence kot »pleme«. 16 let kasneje pa je ugotavljal, da so Slovenci primer mladega kultiviranega naroda, ki ni potreboval stoletij, da bi dosegel raven starejših narodov, ampak je to dosegel v neverjetno hitrem kulturnem razvoju.

Profesor doktor Jožko Šavli pravi, da je bilo takšno gledanje povsem zgrešeno, saj je dejansko sama Avstrija zrastle na temeljih Karantanije, slovenske

kneževine v prvem obdobju srednjega veka. Toda vodilni sloj takrat kakor tudi pozneje o tem ni razmišljal. Ni iskal lastnega zgodovinskega izvora pa tudi ne kulturnega in političnega izročila. Tako je ostalo v zavesti slovenskega izobraženstva in tudi širše javnosti vse do danes prepričanje, da Slovenci nimamo svoje zgodovinske preteklosti. Bili naj bi zgolj »kulturna identiteta«, ki naj bi jo s svojim književnim delom spočel šele Primož Trubar. Drugačno gledanje v diktaturah prve in druge Jugoslavije ni bilo dopuščeno.

Profesor Sergio Pipan je označil Šavlijev prikaz slovenske zgodovine za nasprotje z razlagami uradnega zgodovinopisja, še vedno prežetega z ideologijami pangermanizma, panslovanstva in z njegovo jugoslovansko vejo. Predstavniki teh ideologij še vedno vztrajajo pri svojih razlagah, četudi nimajo opore v zgodovinskih virih. Vladajoči aparat v jugoslovanski Sloveniji je proti vsakemu poskusu drugačnega prikazovanja slovenske zgodovine, zlasti pa še odkrivanja slovenske državnosti, sprožil prtajeno gonjo z ustrahovalnim prizvokom, češ da gre za politični separatizem. Profesor Pipan nadaljuje: »Skrajni čas bi bil, da se počisti z neslavnimi in povsem izkrivljenimi razlagami ideologiziranega zgodovinopisja«. Šavlijev prikaz bolj pravične zgodovinske podobe o Sloveniji in sploh o srednji Evropi pa je označil za dragocen prispevek k boljšemu spoznavanju in medsebojnemu

razumevanju narodov na tem območju.

Ni čudno, da si je še do nedavnega večina Evropejcev predstavljala, da na zahodnem Balkanu in ob Jadranu živijo zgolj neke jezikovne in narečne skupine, pripadajoče enotnemu narodu Jugoslovanov, ki naj bi na tem območju prebival že od nekdaj. Ena izmed teh skupin naj bi bili tudi Slovenci, ljudstvo, domnevno brez politične zgodovine, nesposobno za življenje v neodvisni državi, da o njihovi morebitni navzočnosti na evropskem političnem in kulturnem odru sploh ne govorimo. Ko je Slovenija nepričakovano razglasila svojo neodvisnost, je presenetila vso Evropo. Toda večstoletno preživetje Slovencev ne bi smelo presenečati, še zlasti zato ne, ker je slovenska zgodovinskost v resnici dokazano dejstvo. Če bi bila preteklost Slovencev res taka, kot nam jo razlagajo zgodovinarji, bi Slovenci ne mogli preživeti. Ne bi se ohranili, če bi bili res samo orodje v rokah tako imenovanih »ustvarjalcev zgodovine« pod nadvlado tujih fevdalnih gospodov. Slovenci smo narod, čigar temelje obstoja je treba s pravega vidika šele odkriti ne le ljudem v svetu, temveč tudi nam samim. Zgodovina je bila očitno pisana za cilje ideologij velikih narodov, kjer majhni narodi, kakršen je slovenski, niso našli mesta, ki jim pripada.

Zgodovinopisci so najbrž namenoma spregledali dejstvo, da je bila sama Avstrija, gledano s političnega stališča, zgolj

nadaljevanje prvotne slovenske države Karantanije. Očitno je, da smo Slovenci imeli že od vsega začetka pomembno vlogo v zgodovini srednje Evrope, še posebej pri oblikovanju cesarstva Habsburžanov. Bili smo zgodovinski dejavnik, ki ga je bilo treba nujno upoštevati in ga bo treba očitno tudi v prihodnje.

Zdi se mi pomembno in prav, da se naše zgodovine vedno zavedamo, da o njej govorimo in jo spoznavamo, da smo lahko nanjo ponosni, da smo tudi mi v tem času poklicani in odgovorni slediti svetlim vzgledom naših prednikov. Da smo pripravljene spoštovati različnost in gojiti strpnost, da po svojih močeh pomagamo ustvarjati lepši in boljši svet. Da z vso odgovornostjo spoštujemo in podpiramo kulturno prizadevanje amaterske in profesionalne kulture na vseh področjih kulturnega poslanstva. Da skrbimo za pristni medkulturni dialog med narodi, ki bo mogoče, če ga bomo najprej skrbno gojili v svojem okolju, v svoji domovini.

S ponosom se lahko štejemo med narode sveta, saj smo narod, ki ima svojo državo, svoj jezik, svojo bogato kulturo. S ponosom in na glas lahko povemo, da smo enakovredni, čeprav majhni, pa vseeno veliki med evropskimi narodi.

Letošnjim nagrajencem iskrene čestitke!

Lepo praznovanje kulturnega praznika želim!

Hvala!

Bernekerjeve plakete in Bernekerjeva nagrada

Stanko Hovnik

V Kulturnem domu Slovenj Gradec je bila 7. 2. 2008 s podelitvijo Bernekerjevih plaket in Bernekerjeve nagrade za leto 2008 osrednja proslava ob slovenskem kulturnem prazniku. Nagrado in plakete je podelil župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar. Slavnostni govornik je bil lanskoletni dobitnik Bernekerjeve nagrade Janez Kolarič.

Letošnji dobitniki plaket:

Mihaela Lenart iz Raduš je kmečka gospodinja, ki je ob trdem delu vedno našla čas za vsestransko kulturno udeleževanje. Rojena leta 1941 na Šašlovi domačiji na Razborju se kot samouk že vse življenje ukvarja s slikarstvom, rezbarstvom, pisanjem pesmi in povesti. Sama pravi, da se je za slikarstvo navdušila že

v osnovni šoli, žal pa ni bilo možnosti, da bi se v tej smeri tudi ustrezno izobrazila. Najraje slika vrtnice, tihožitja, kmečke hiše, mline in naravo. Ob slikanju se ji utrne tudi kakšna ideja za pisanje skečev, pesmi in povesti. Na krajevnih proslavah pogosto deklamira, svoja dela pa objavlja tudi v časopisih, kot sta Kmečki glas in Viharnik. Mihaela je članica literarne skupine Društva

upokoencev Slovenj Gradec in društva Likus. Na več krajih je tudi razstavljala. Oktobra 2006 je predstavila izid knjige Utrinki izpod Uršlje gore. V gospe Mihaeli Lenart najdemo nekaj posebnega, kar nam sama skuša skromno prikriti, a s podelitvijo Bernekerjeve plakete ji sporočamo, da smo njeno delo in ustvarjalnost še kako opazili.

Godalni orkester glasbene šole Slovenj Gradec je petindvajsetčlanski orkester mladih glasbenic in glasbenikov, ki že desetletje ubirajo strune violin, viol, violončel in kontrabasov. Je orkester naše glasbene šole, ki se je v svojem okolju že precej uveljavila. Redno nastopajo v okviru občinskih, šolskih in drugih prireditev, njihovi koncerti pa so popestrili še mnoge pomembne prireditve tako v Slovenj Gradcu kot tudi drugod po Sloveniji in na tujem. Prav njihovim nastopom gre pripisati povečano zanimanje za obisk pouka godal

lavsko godbo se je vključil leta 1959 kot petnajstletnik, ki je v glasbenem duhu zakorakal po očetovih stopinjah. Gospod Anton Uršej mlajšim generacijam godbenic in godbenikov predstavlja legendo, pa kateri se lahko upravičeno zgledujejo. Vsa ta leta pa ni le igral, temveč se je aktivno posvečal tudi vodenju in delovanju orkestra. Osnova, na kateri so gradili tedanji glasbeniki, med njimi tudi gospod Anton Uršej, je omogočila, da smo danes, ko v orkestru igrajo različne generacije glasbenic in glasbenikov, izjemno ponosni na vrhunsko

Bernekerjeva nagrada za leto 2008 Francu Šegovcu

Franc Šegovc, rojen 16. maja 1937 v Selovcu pri Dravogradu, je odraščal v družini, ki je bila predana glasbi. Že kot sedemletni fantič je kazal glasbeno nadarjenost, česar sta se razveselila tudi starša. Oče mu je pomagal in ga usmerjal, da se je kot samouk čim bolj spoznal s skrivnostmi ubiranja tipk na harmoniki. Igranje po posluhu za izvajanje zahtevnejših skladb, posebej pa še za skladanje melodij, seveda ni bilo dovolj, naučil

ležimo rojstvo ansambla Štirje kovači, za uradni začetek njihove glasbene poti namreč štejeemo leto 1954. Slovenska narodno-zabavna glasba je bila tedaj, še v jugoslovanskih časih, v povojih. Franc Šegovc in Štirje kovači so bili tedaj člani maloštevilne, a izbrane družine ansamblov, ki so orali ledino in se preizkušali na nastopih pred domačo in tujo publiko. Rekli bi lahko, da so prav Štirje kovači, ob boku ansamblov bratov Avsenik in Lojzeta Slavka ter še nekaterih drugih, pravzaprav postavili temelje za razvoj avtorske narodno-zabavne glasbe. Prve tonske zapiske je ansambel posnel leta 1955, prvo vinilno ploščo pa so izdali leta 1964. Do danes je izšlo 39 glasbenih projektov ansambla Štirje kovači na različnih nosilcih zvoka, od vinilnih plošč, kaset pa vse do zgoščenk.

Za svoje humanitarno delo so od Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve prejeli tudi priznanje za »ljudi odprtih rok«. Na glasbenem področju pa je nagrad in priznanj seveda več: prejeli so več zlatih Orfejev, štiri zlate plakete na festivalu Lojtrca domačih, štiri zlate slavčke, osvojili so veliko prvih mest na festivalih in tekmovanjih narodno-zabavnih ansamblov, dobili pa so tudi zlatega petelina, najvišje priznanje na področju narodno-zabavne glasbe v Sloveniji. Franc Šegovc je za svoje življenjsko delo prejel priznanje zlata trobenta, leta 1997 pa so ga okronali za kralja polk in valčkov.

Blaž Repas iz Glasbene šole Slovenj Gradec, Mihaela Lenart, župan MO Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar, Franc Šegovc in Anton Uršej

v naši glasbeni šoli, obrestovalo se je tudi naše partnerstvo s češkim Krumlovom, s čigar glasbeno šolo in njihovim godalnim orkestrom naša zasedba že vrsto let odlično sodeluje in tudi skupaj nastopa. Orkester od ustanovitve dalje vodi dirigent, učitelj violine in viole ter ravnatelj Glasbene šole Huga Wolfa, profesor Branko Čepin. V pomoč so mu sodelavke in sodelavci, profesorja viole Nina Grošelj in Mihajlo Madan ter profesor kontrabasa Benjamin Pirnat.

Anton Uršej, rojen leta 1944, je že skoraj pet desetletij redni član pihalnega orkestra Slovenj Gradec. V takratno de-

zasedbo, ki v slovenskem in mednarodnem merilu posega po najvišjih stopničkah na tekmovanjih, vsakič znova pa tudi domačemu občinstvu pričara izvrstne glasbene učinke na pogostih nastopih in koncertih. Tudi po zaslugi članov, kakršen je gospod Anton, je slovenjgraški pihalni orkester danes vrhunska glasbena zasedba, ki nas uspešno predstavlja in zastopa doma in na tujem. Predlagana Bernekerjeva plaketa gre gotovo v prave roke, hkrati pa gospodu Antonu predstavlja tudi vzpodbudo za nadaljnje požrtvovalno delo v našem pihalnem orkestru. Iskrene čestitke.

se je not in kmalu pričel nastopati. Svojo prva skladbo je napisal daljnega leta 1952, kmalu za tem pa že lahko be-

»Mislinjska Gora« je bila spet praznična

Silvo Jaš

Pa saj je takšna skozi vse leto, v slehernem vremenu, v vsakem času. Kako tudi ne, ko pa so si jo tisti najbolj vneti pohodniki od blizu in daleč, še zlasti Mislinjčani, vzeli kar za svojo – imajo jo za nekakšno Meko. Sicer pa je tale Turjak, ki se s svojimi 800 metri višine dviguje ter kraljuje nad Mislinjo, znan s svojimi skrivnimi potmi in kotički. Vsak pohodnik, ki se povzpne na Goro, pač najde in izbere svojo pot glede na zahtevnost, prav vse pa se srečajo in stikajo na vrhu, kjer je že leta pritrjena na drevo posebna skrinjica z vpisno knjigo. Tisti najbolj vneti in zagnani pohodniki pa tako rekoč dobesedno tekmujejo s številom obiskov, nekateri so na vrhu tudi po večkrat na dan. Sonji Klemenc, eni od pobudnic vsakoletnega srečanja pohodnikov, pa je Gora še posebej

pri srcu. Ob njenem vznožju je namreč preživljala večino svojega otroštva in mladosti. Ravno zaradi tega se ji je tudi tako globoko vtisnila v dušo in srce. Tudi pri tokratnem srečanju v začetku leta ji je pomagala Regina Šertl. Za vse udeležence

Sonja Klemenc je Alojzu Simetingerju izročila posebno darilo.

sta s pomočjo donatorjev Preventa Mislinja in Vez Oder, prvim petim udeležencem, ki so v preteklem letu opravili največ vzponov, vseh skupaj jih je namreč bilo kar 10065, je Milan Hliš - Kičo izročil praktična darila. Posebno darilo pa je Alojzu Simetingerju kot najstarejšemu udeležencu za 41 vzponov poklonil še Albin Mirkac. Lojze je namreč 12. 11. 2007 v knjigo med drugim zapisal, da je na vrh prinesel poleg sebe še svojih 84 let. Sicer pa je bilo vseh, ki so v lanskem letu opravili več kot 100 obiskov, kar 19, prvih pet pa je imelo

naravnost osupljive številke. Irma Pečečnik denimo kar 1456, Irena Sovinc 800, Regina Šertl 510, Ana Vratar in Helena Dvorjak 390, pa Gustek Gros 305 podvigov ...

Na Gori pa je bil kar 168-krat tudi sedemletni, najmanjši in najmlajši pohodnik Sandi Pečečnik.

Še skupinska fotografija za zaključek

Čudoviti vrtovi Walesa

Stanko Hovnik

Turistično društvo Slovenj Gradec in Knjižnica Ksaverja Meška sta 19. 2. 2008 v knjižnici organizirala predavanje Čudoviti parki Walesa (Anglija). S sliko in besedo nas je po njih popeljal Vlado Planinšek. Uvodoma nam je Vinko Klančnik predstavil načrte hortikulture ureditve mesta Slovenj Gradec in krajev ob njem.

Velika Britanija slovi kot dežela z najlepšimi vrtovi na svetu. Obisk njihovih vrtov in pogled na detajle zasaditev v njih je nepozabno doživetje. Wales (Gymru) je dežela v zahodnem delu Velike Britanije, ki je kljub svoji industrijski dediščini ohranila dokaj neokrnjeno naravo. Je dežela starodavnih mitov in legend, mogočnih gradov in slikovitih vasic ter izjemnih vrtov. Valizani so izjemno ponosni na svojo kulturo, zgodovino in svoj jezik valižanščino, ki ga

govori okoli 20 % od skupno 3 milijonov prebivalcev. Večina vrtov in parkov Walesa se razprostira ob gradovih, kjer s svojimi čudovitimi zasaditvami privabljajo množice tako turistov, vrtnarjev kot zbirateljev rastlin. Med vsemi je potrebno omeniti tudi park okoli tudorskega gradu St. Fagansa, ki se nadaljuje v muzej valižanske-

ga življenja (Museum of Welsh Life), ki prikazuje historične stavbe in starodavne obrti. Seveda niso vrtovi samo okoli gradov. Kar nekaj jih je v privatni lasti, zgradili pa so jih ljubitelji rastlin, vrtnarski kritiki, pisatelji, avtorji strokovne vrtnarske literature, tudi lovci.

Posebej je potrebno izpostaviti

valižanski nacionalni botanični vrt (National Botanic Garden of Wales). Zgrajen je bil leta 2000 in je najnovejši botanični vrt v novem tisočletju ter prvi po več kot 200 letih v Veliki Britaniji. Vsak vrt je nekaj posebnega in v vsakem se zrcalijo duše in botanično znanje tamkajšnjih zasebnikov in skupin vrtnarjev.

Predsednik turističnega društva Ivan Bošnik se je predavatelju zahvalil za predstavitev.

Martina Cigler, abs. agr.

Ko takole hodim po prelepi koroški dolini, se marsikje ustavim. Včasih so imeli kmetje težko delo, tudi danes ga imajo. Črešnikova kmetija leži v prelepi okolici Golavabuke. Čudovit razgled imajo. Kmetija leži na nadmorski višini 700 m in obsega 18,5 ha z gozdom vred. V zakupu imajo še 12 ha pašnikov. Redijo 20

glav govedu, 4 ovce ter 6–7 krškopoljskih svinj, za katere mladi gospodar pravi, da so odlična pasma, primerna za rejo na prostem in nezahtevna za pitanje. Od leta 2003 imajo hlev preurejen na prosto rejo in zimski izpust.

Gospodar pravi, da je ekološko kmetijstvo prihodnost za današnje čase. Imajo certifikat za

meso in poljščine, sadijo krompir za lastne potrebe in prirajo svinj; imajo ga le 3,4 are.

Gospodar hodi na različna izobraževanja in je včlanjen v Deteljico, v zvezo društev ekokmetov Slovenije. Meni, da bi se moralo ustanoviti društvo, ki bi bolje poskrbelo za kmete, in da bi država lahko postala bolj naklonjena

kmetom. Mladi gospodar hodi tudi na tečaje, eden takšnih je predelava mesa, kar je osnova za dopolnilno dejavnost na kmetiji. Ženi je ime Lidija in je po poklicu ekonomski tehnik. Imata dva otroka, Matija ima 2 leti in pol, Nina pa 5 let.

Najstarejša dva sta preužitkarja in pomagata »ta mladim«, več pa naj povedo slike.

Črešnikova družina: oče Jože, mama Marjana in gospodar kmetije Martin Pačnik s sinom Matijo v naročju

Črešnikova kmetija

Drva za zimo je treba pripraviti že zgodaj spomladi, da se čez leto posušijo. Tako menijo tudi na Črešnikovi kmetiji v Golavabuki.

Črešnikova živina pred hlevom

foto: Franc Jurač

Maketa stare hiše in hleva

Boštjan Pungartnik z Legna nam je pokazal maketo stare stanovaljske hiše z gospodarskim poslopjem, kakršno so na kmetiji zgradili leta 1836. Ko bodo morali z leti staro hišo z gospodarskim poslopjem podreti in odstraniti, bo imel za spomin tole maketo, na katero je ponosen in jo tudi rad pokaže.

Koroške gradnje, d. o. o., generalni sponzor ND Slovenj Gradec

Ida Robnik

Vedno več je podjetij, ki vidijo dobro promocijo svoje dejavnosti v sponzoriranju športnih klubov oziroma športnikov posameznikov. Eno takih dejanj smo zabeležili 4. marca letos, ko je direktor Koroških gradenj, d. o. o., Bogdan Kutin podpisal pogodbo o generalnem sponzorstvu Nogometnega društva Slovenj Gradec, ki bo odslej nastopalo in opravljalo svojo dejavnost pod novim imenom.

Nogomet ima v Mislinjski dolini bogato tradicijo. Začetki segajo v predvojno obdobje, v leto 1935. Uspešni nastopi so botrovali razvoju tega športa, zanimanju velikega števila mladih zanj ter vzporedno interesu lokalnih skupnosti, da so sodelovale pri izgradnji objektov za potrebe nogometa. Danes je v Nogometno društvo vključenih več kot 150 aktivnih nogometašev ter še vsaj 50 ostalih aktivnih članov, imajo svojo nogometno

Sponzorsko pogodbo sta podpisala Maja Gabrovec, predsednica Nogometnega društva Slovenj Gradec, in Bogdan Kutin, direktor Koroških gradenj, d. o. o.

šolo z vsemi selekcijami, od leta 2003 pa imajo tudi zelo uspešno žensko ekipo.

V letošnjem letu so si zadali smeje cilje; članska ekipa želi priti do tretje slovenske lige, selekcija igralcev do 14 let pa prestopiti v prvo ligo. V nogometno šolo je v letošnjem letu vključenih 112 otrok. Smeje cilje pa imajo tudi na področju izgradnje in posodobitve objektov. Trenutno vodijo aktivnosti, ki težijo k temu, da bi v obdobju dveh do treh let uspeli zagotoviti veliko igrišče z umetno travo vključno z novimi klubskimi prostori ter da bi v sodelovanju z MO Slovenj Gradec prenovili glavno

igrišče z izgradnjo pokrite tribune.

Podpis sponzorske pogodbe je nadaljevanje aktivnosti za financiranje tega atraktivnega športa. Že v lanskem letu je društvo pripravilo promocijski prostor za oglaševanje na lokaciji ob pomožnem igrišču in sklenilo več kot 30 pogodb s poslovnimi partnerji. Predstavniki podjetij, ki se odločajo za tak način oglaševanja, vidijo širše: prihodnost mladih, ki jih šport pripelje na pravo pot, kjer se naučijo trdega dela in prenašati uspehe in poraze, kar je potrebno za življenje v sodobni družbi.

Omizje, z leve: Jure Murko, Silvo Pritržnik, Igor Nabernik, Maja Gabrovec, Bogdan Kutin, Silvo Gros in Viktor Sušec

Telekija, gozdna lepotica

Napisal: Mirko Krevh, upok. biol., Fotografije: Romana Špegel Krevh, upok. slav.

Rastlinsko odejo Slovenije so botaniki glede na geografsko lego rastišč razdelili na več fitogeografskih območij. Rastlinstvo na širšem območju med Peco in Pohorjem spada v alpsko in predalpsko fitogeografsko območje. To pa ne pomeni, da rastline, prilagajene na določeno geografsko območje, ne uspevajo tudi drugod, kjer so zagotovljeni podobni minimalni pedološki in mikroklimatski pogoji. Ena takšnih rastlin je tudi telekija (*Telekia speciosa*), katere domovina je obsežno balkansko-karpatško fitogeografsko

območje. Uspeva ob obrežjih planinskih potokov, v kraških vrtačah in na obrobju svetlega gozda.

Podobno rastišče je tudi pri nas v gozdu v neposredni bližini Rimskega vrelca. Na sorazmerno majhnem prostoru raste precej številna skupina telekij v sosedstvu z gozdno preslico. V polnem razcvetu je junija in julija.

Telekija, imenovana tudi tobakovec, spada v veliko družino nebinovk (*Asteraceae*). Rastlina je trajnica in zraste do 150 cm visoko. Zeleni listi so pri dnu stebela veliki, trikotni, pro-

ti vrhu stebela so vedno manjši, nazobčani, sedeči, brez peclja. Značilni so veliki koški (socvetje) z zelo ozkimi do 2,5 cm dolgimi rumenimi jezičastimi cvetovi.

Telekija v polnem razcvetu je prava gozdna lepotica, mislim,

da je pri nas redka in samo upam lahko, da je človek s posegi v njeno rastišče ne bo uničil.

Viri: Dr. Čedomir Šilić: *Šumske zeljaste biljke*, Školjska knjiga Zagreb, 1977.

Velikonočnica (*Pulsatilla grandis*)

Drago Pogorevc

Eno največjih rastišč zelo lepe stepske rastline velikonočnice je tudi v Boletini v bližini Slomškovega rojstnega kraja Ponikve. Letos so te lepe cvetlice zelo hitro pričele s cvetenjem, sicer pa je tudi cerkveni praznik velika noč že 23. marca. Še je čas, da si jih ogledate v lepem naravnem okolju v Boletini ali pa na Boču, kjer je tudi njihovo rastišče.

Prvenec Zlatka Verzelaka - Franca Vezele

Stanko Hovnik

Bogat opus umetniških del je Zlatko Verzelak - Franc Vezela dopolnil z leposlovnno knjigo *Tenorist/Sodobna guvernanta*, ki je pred kratkim izšla pri založbi Cerdonis. Prva javna predstavitev knjige je bila 22. februarja v Knjižnici Ksaverja Meška Slovenj Gradec. Dveurni klepet med avtorjem knjige in profesorjem Andrejem Makucem, tudi pisateljem, je navdušil povabljenе in razkril nianse kvalitete osebnosti Zlatka - Franca; izredno nadarjenost za zlaganje besed na igriv, duhovit, ironičen, včasih

sarkastičen način, glasbeni talent, slikanje in oblikovanje, poznavanje literature in glasbe nasploh ter zanimanje za ezoteriko, numerologijo, zeliščarstvo, kar je sam avtor postavil linearno med umetniške talente. Ne vem, zakaj, morda za lažje preživetje v okolju, kjer so tolikih sposobnosti deležni le redki ...

Kot je poseben avtor sam, je posebna tudi njegova knjiga, dve zgodbi, na videz dveh avtorjev v isti osebi. *Tenorist*, pod imenom avtorja Zlatka Verzelaka, je roman, bi lahko rekli angažiran z ljubezensko zgodbo s tragičnim koncem, *Sodobna guvernanta*, socialno biografsko delo, kjer se zgodba zaključuje v upanju na novo,

lepšo prihodnost, kot jo začne avtor sam z novim imenom Franc Vezela.

Tudi za oblikovno podobo je poskrbel avtor sam, prav tako za popestritev večera z glasbenimi vložki avtorskih besedil in z igranjem na kitaro. Epilog: čudovit večer, predstavljeno odlično delo.

Levo Zlatko/Franc Verzelak/Verzela, desno Andrej Makuc

S skupino Kaplja čez rob

Stanko Hovnik

V prostorih Društva upokojencev Slovenj Gradec je bila 15. 2. 2008 predstavitev glasila literarne sekcije Društva upokojencev Slovenj Gradec *Naša beseda* in 17. zbornika društva Likus *Moja beseda*.

Na predstavitvi so avtorji brali svoja dela. Spomnili smo se tudi pisatelja Janeza Švajncerja.

Sedijo: Stanko Hovnik, Mihaela Lenart, Marjana Vončina, Janez Gologranc, predsednik DU Slovenj Gradec, in Draga Ropič, bibliotekarka; stojijo: Darinka Gregor, Barbara Ješovnik, Ana Gracej in Janez Smolčnik.

Razstavljanje v Knjižnici Radlje ob Dravi

Nataša Konečnik Vidmar

Knjižnica Radlje ob Dravi uva-ja novost, in sicer **razstavljanje v razstavnih vitrinah knjižnice**. Na razpolago so tri vitrine, v katerih bodo pripravili razstave svojih članov in obiskovalcev. Vitrine

so primerne za razstavljanje manjših, tudi drobnih predmetov. Kot razstavljavci se lahko prijavijo posamezniki ali skupine zbirateljev, ustvarjalcev, člani društev, razredi ali skupine šolarjev, skupine

iz vrtca, skratka kdorkoli, ki želi svoje izdelke pokazati še drugim. Prijavite se tako, da v knjižnico sporočite svojo željo in si ogledate vitrine. Na podlagi prejetih prijav bodo sproti oblikovali program razstav.

Praviloma jih bodo menjavali enkrat mesečno. Odvisno od obsežnosti posamezne razstave jih je lahko hkrati postavljenih tudi več.

Iz oči v oči s prezenco

Stanko Hovnik

V Koroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec je bila 22. 2. 2008 v sodelovanju z Galerijo sodobne umetnosti Celje odprta večmedijska razstava slik akademskega slikarja in likovnega teoretika Jožefa Muhoviča: **Iz oči v oči s prezenco**.

O umetniku in razstavi je spregovorila mag. Alenka Domjan. Jožef Muhovič (1954) je redni profesor za likovno teorijo na ALUOL v Ljubljani. Na Akademiji za likovno umetnost je leta 1977 diplomiral na Oddelku za slikarstvo, leta 1980 pa zaključil specialistični študij slikarstva pri prof. Janezu Berniku

in dve leti zatem specialistični študij grafike pri prof. Bogdanu Borčiču. Leta 1981 je magistriral in pet let kasneje doktoriral na Oddelku za filozofijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Jože Muhovič je nedvomno umetnik, ki svojo intelektualno moč umešča v široko polje ustvarjalnosti: ukvarja se s slikarstvom, grafiko in kiparstvom, objavlja razprave in članke s področja likovne teorije, likovne semiotike, estetike in filozofije umetnosti. Njegova znanstvena bibliografija obsega blizu sto bibliografskih enot, od tega je tretjina objavljenih v tujini.

Direktorica Koroške galerije likovnih umetnosti čestita avtorju.

Jezikovne drobtinice: razločevanje književnih vrst

Marta Krejan, prof.

Po Kmeclu je termin književna zvrst (lirika, epika, dramatika) združevalni pojem, književna vrsta (kratka zgodba, novela, povest, roman idr.) pa ožje opredeljujoči pojem, nekaj, kar se združuje v zvrst. K dolgim pripovedim spadata roman in povest, srednje dolge pripovedi so krajši roman, krajša povest in dolga novela, kratke pa novela, kratka zgodba, črtica, pravljica itn. Različni literarni teoretiki meje med posameznimi vrstami postavljajo zelo različno, in sicer glede na število besed. Takšno razlikovanje pa ni najbolj primerno, saj ni nobenega splošno veljavnega merila, po katerem bi se raziskovalci ravnali. Pojma kratka in dolga sta glede na to, da je posamezna književna vrsta znotraj okvirne delitve lahko zopet krajša ali daljša, relativna. Kmecl pravi, da je roman tista proza, ki je dolga, malo preprostejšo imenuje povest, krajšo novela, zelo kratko pa črtica.

V *Kako je ime metodi?* Mirana Hladnika avtor med drugim razpravlja o klasifikaciji termina. Omeni, da se nekaterim klasifikacija, poleg tega, da povzroča precej preglavic, zdi pravzaprav nezaželena in z umetniškega stališča nerelevantna, saj pomeni predvidljivost in neizvirnost. Nekako se strinjam s tem, vendar se mi poraja vprašanje, kako bi neko delo lahko šteli

za umetniško, če ne bi imeli določenih vzorcev oziroma omejitev in pravil. Ne gre namreč, da bi vse, kar bi kdor koli napisal, veljalo za umetniško delo, kakor tudi nismo vsi kuharji, če znamo speči jajce.

Eden izmed načinov, kako prepoznavati književne vrste, je določen niz pravil. Gre za primerjavo tehnik, ki jih uporabljajo pisci in primerjavo z drugimi književnimi vrstami. Tak način nam pokaže, da npr. pri primerjavi romana in kratke zgodbe ne gre le za razliko v zunanem obsegu. Bolj kot dolžina zgodbe so pomembni njeni tektonski elementi in struktura, torej osnovne kvalitete posamezne literarne vrste. Med novelo in romanom sicer obstajajo genetične razlike (novela ima korenine v ustnem pripovedovanju, roman pa je bil od nekdanj pisar, zato pogosto v formi pisma, dnevnika, kronike; roman je bil namenjen branju po kosih, novela enkratnemu poslušanju), vendar je danes dolžina edini trdni kriterij pri razlikovanju obeh zvrsti.

Nekaterim se zdi najpomembnejši konec. Običajno oseba na primer v kratki zgodbi pride do nekega spoznanja, pri čemer pričakujemo, da ji je dana možnost za spremembo življenja. Pomemben je torej izid, medtem ko ima v romanu večjo vlogo sam tok življenja. V

primeru, da na književno osebo deluje neka sila, incident, simbol, prisposodba ali kaj podobnega, mora oseba na to reagirati. Če to literarno osebo vodi do razpleta oz. trenutka spoznanja, je to kratka zgodba, kakor pa pride do zapleta in s tem do vpliva novih sil, gre za roman ali novelo. V romanu se na primer oseba razvija skozi določeno obdobje, v kratki zgodbi pa skozi trenutek spoznanja.

Povest je bolj odprta proti romanu, čeprav v krajši formi, novela pa se od romana razlikuje strukturno. Romanu in povesti je skupno, da življenje opazujeta kot proces, ki zahteva upoštevanje socialnih, političnih, psiholoških ipd. momentov, vendar pa povest ne predstavlja celega procesa kot roman, ampak le njegov del, ki ga omeji s pozitivnim oziroma negativnim koncem.

Roman (angl. "novel") je daljša pripovedna proza, katere spodnja meja ni trdno določena. Giba se od trideset do štirideset tisoč besed, nekateri mejo postavljajo pri petdeset tisoč besedah ali pa celo pri šestdeset do sedemdeset tisoč besedah. Ker pa dolžina oz. število besed ne more biti glavni kriterij, moramo biti pozorni predvsem na strukturne razlike. Notranji slog kratke zgodbe je na primer dramatičen, motivika je strnjena, pri romanu je bogato razčlenjena, slog pa

epičen. V romanu je več dogodkov in oseb, natančnejši opisi in dogajanje ni enoprarnensko in premočrtno kot v kratki zgodbi in noveli.

Kljub že omenjenim razlikam pa imata tudi kratka zgodba in roman precej skupnih elementov: fabulo, književne osebe, pripovedno perspektivo, temo in seveda še več drugih, vendar kratko zgodbo beremo in doživljamo čisto drugače. Ti dve književni vrsti se razlikujeta le v procesu branja. Zaradi razmerja kvantiteta – trajanje, si bralec zapomni več detajlov iz kratke zgodbe, kar pomeni, da imajo ti detajli večjo težo kakor v romanu. Posamezni stavki s tem zahtevajo višjo raven pozornosti. Bralec zgodbe doživlja različno; niti število branj za dosego istega učinka ni pri vseh enako, drži pa, da lahko kratko zgodbo preberemo v enem branju, kar je seveda možno zaradi njenega obsega. Roman je za kaj takega preveč kompleksen, saj naj bi se meril po ritmu življenjske dobe, kratka zgodba, za katero je značilna zgoščenost, osredotočenost na en dogodek in estetska moč, pa po ritmu dneva ali enega samega trenutka.

Vir: Krejan, M. (2004). *Groza v kratkih zgodbah Edgarja Allana Poeja*, diplomsko delo.

Velikonočni spomini

Viktor Levovnik

V obdobju mojega odrasčanja, to je bilo v prejšnjem stoletju po letu 1931, in med vojno smo velikonočne praznike doživljali s posebnim pričakovanjem. Otroštvo sem preživel na deželi na majhni kmetiji in skromnost se je vrasla v nas podeželske otroke. Tudi takrat so imeli nekateri otroci premožnih kmetov vsega na pretek in prazniki so bili za nas, revnejše, nekaj posebnega. Starejši so bili v teh dneh bolj razneženi. Vsi

smo sodelovali pri pripravah na praznovanje. Fantje, malo starejši, so za velikonočni kres nakopali panje, tem smo rekli kin. Mlajši in slabotnejši smo pometali dvorišča, nosili drva za peko potic, vse pa je potekalo nekako slovesno. Hiše so pobelili in spomnim se izreka, da se prav zato velike noči veseli vsak kot. Prav vsa poslopja smo temeljito počistili.

Na veliki teden nismo smeli kričati ali uganjati kakšnih

norčij. Tako so nas opozarjali: »Mirni bodite, Bog trpi!« Dolgo nisem razumel, zakaj samo na veliki teden Bog trpi. Pozneje, ko sem odrasčal in med vojno, sem razumel tudi trpljenje in spomnil sem se tega izreka.

Na kmetih so se hlapci veselili velike sobote, ker so po dolgem postu smeli jesti svinjsko juho, v kateri se je kuhalo meso za žegen. V juho so jim nadrobili pustnih krofov, ki so se v raznih posodah, sitih, sušili na pod-

strešjih. Take krofe so večkrat objedle miši in podgane, vendar so bili v juhi tako dobri, da tisti, ki so jo jedli, na glodavce niso niti pomislili. Nema lokrat je moral potem kateri izmed hlapcev k zdravniku, ker z njegovim želodcem po taki hrani potem ni bilo vse v redu. Dravograjski zdravnik dr. Erat je navadno takšnega siromaka nahrulil: »Si se pa že pustnih krapov našrl!« Praznični dan pa je bil nepozaben, saj je bilo dobrot na pretek.

Štefka Melanšek

V mesecu marcu smo ženske spet praznovale svoj praznik. Ta dan nam je v času moje mladosti izredno veliko pomenil. Nanj smo se ženske na Razborju vsako leto posebej pripravile in ga potem proslavile v razborski šoli.

Spominjam se leta 1964. Takrat smo se razborske žene po maši dogovorile, da bomo pripravile prireditev in proslavile ženski praznik. S Slavko Ruprejt in Marijo Podojstršek smo prevzele glavne organizacijske priprave. Dogovorile smo se, da bomo po kmetijah zbirale hrano in denar. Nabrale smo veliko darov v živežu in denarju. Potem smo naprosile Antonijo

Zapečnik Glasenčnik, da nam pripravi zakusko, pomagala pa ji je takratna učiteljica Jožica Trantura.

Na dan praznovanja smo se zbrale v šoli. Otroci so nam poklonili šopke teloha, saj drugega cvetja takrat ni bilo.

Lepo smo se imele in sprejele sklep, da bomo tako praznovali vsako leto. Pa ni bilo vedno mogoče. Leta 1974 je zapadlo toliko snega, da so bile poti skoraj neprehodne. Tako smo praznovanje prestavile na mesec april. V tem času sem se mudila v Slovenj Gradcu in srečala novinarko radia Slovenj Gradec. V pogovoru sem omenila, da praznujemo dan žena. Zdelo se ji je tako zanimivo, da me je povabila v studio in sem morala o tem javno govoriti po radiu. Imela sem veliko tremo, vendar me je voditeljica spodbujala in tema je počasi izginila. Tako so minevala leta, danes praznujemo ta dan drugače, kakor pač kje.

Dan žena na Razborju leta 1964

Izbrskano iz spomina

Rudi Rebernik

Nekaterih stvari, kot so na primer rojstna hiša, starši, bratje in sestre ter vsi dogodki, ki so s tem povezani, nikoli ne pozabimo. Če pa imamo še stare slike in za-

pise o teh ljudeh in krajih, si vse to lažje zapomnimo in vedno nas spremlja v življenju. Še posebej okolje, gozdovi, travniki, njive in spomladi cvetoče sadno drevje,

ki smo ga prvo spoznavali ... vse to je nepozabno.

Ker je moja rojstna hiša stala sredi plešivških gozdov, ki so bili tudi moje delovno mesto

skoraj celotno moje delovno dobo, so polni spominov. Nekatere stvari sem morda že kdaj opisoval v našem *Viharniku* in se bralcem opravičujem, če se bom v čem ponavljal, pa

Moja prva slika, na kateri sem z družino. Bilo je jeseni leta 1930, ko je bila v Suhem Dolu ohcet moje sestrične Elizabete Kovše s Francem Kormanškom, s katerim smo takrat še skupaj stanovali pri Kristavčniku.

Ker razen mene ni več nihče, ki je na sliki, živ, bi rad predstavil svoje bližnje: v sredini sedita ženin in nevesta Elizabeta in Franc Kormanšek. Poleg ženina sedijo moji starši, Karolina in Franc, na koncu pa lastnika gostilne Jožef in Alojzija Male. Z leve strani sem jaz s sestro Kristino, ki je umrla stara 14 let. Poleg sestre Marije je njen mož Martin in nevestina mati in naša teta Frančiška. Na tleh ležita godec Rudolf Leskovšek in moj brat Karl. Na sredini s kolačem v rokah je sestra Angela, brat Franc z litrom v rokah nataka vino v kozarec sosedu. Ostalo so še drugi sorodniki in znanci.

Foto: nepoznan

vendar je še veliko stvari, ki se jih človek čez leta spomni in so vredne zapisa.

Rodil sem se leta 1925 kot najmlajši otrok Francu in Karolini Rebernik na najemniški domačiji pri Kristavčniku. Poleg mene so bili v družini še tri sestre in dva brata. Starši so bili najemniki na mali kmetiji, ki je bila last takratnega graščaka grofa Thurna. Oče je delal na suhodolski žagi, ki je bila prav tako kot naš dom grofovsko last.

Spominjam se še nekaterih stvari in dogodkov iz najzgodnejše mladosti, ko je v plešivškem gradu še gospodoval grof Thurn s svojimi oskrbniki in gozdarji; največ seveda vem od svojih staršev in starejših bratov in sester. Kmalu ko sem pričel obiskovati razborsko šolo, pa je grof prodal celotno zemljišče z vsemi posestvi in žago vred, med njimi tudi mojo rojstno domačijo Kristavc. Novi lastnik Plešivca sicer ni bil več grof, pač pa

bogataš Skubic in delovne razmere za njegove najemnike in delavce se niso spremenile.

V času mojega otroštva je bilo okrog našega doma veliko stvari, ki smo jih imenovali »grofovske«. Naša domača hiša, štala in starinska kašča, suhodolska žaga, kjer je delal naš oče, vse je bilo grofovsko. Njegovi so bili furmani, ki so s težkimi vozovi in močnimi konji vozili les iz plešivških gozdov na žago. Gozdne in lovške poti ter cesta po Kaštelu so bile grofovske. To ime se je obdržalo še pozneje, saj smo gozdni požarni poti, ki sta bili po obeh straneh Kaštela, imenovali »grofovski stezi«.

Grofovsko navzočnost in oblast je bilo čutiti celo v razborski farni cerkvi. Tam je bila za njih na levi strani v kapeli sv. Križa posebna štirisedežna klop z visokim, lepo izrezljanim naslonjalom, kjer so sedeli, kadar so ob redkih prilikah obiskovali cerkev. Baje so prijezdili na konjih ali pa so se

pripeljali v lepi kočiji.

Tista leta in življenje na naši skromni, a vendar lepi in sončni domačiji, od koder se je videla žaga s kupi rezanega lesa in sploh cela suhodolska dolina, se mi zdijo danes kot sanje z nekakšnim pričakovanjem na čas, ko bo treba pričeti z resnejšimi stvarmi, kot je na primer šola. Tolažil sem se s tem, da sem znal že brati in napisati par črk, kar mi je potem v prvih šolskih mesecih prišlo zelo prav.

Ker smo pri naši hiši veliko brali, smo imeli naročen časopis pa tudi nekaj drugih revij ter knjige Mohorjeve družbe, tako da sem imel priložnost za branje, kadar se mi je zljubilo. Mama je bila naročena na teden *Domoljub*, pozneje na *Slovenskega gospodarja*, kasneje čez par let, ko so prišli Nemci, so ga leta 1941 preimenovali v *Štajerskega gospodarja*, ki je izhajal le še pol v slovenščini. Celo krajevna imena so bila ponemčena, tako da so lahko

preproste kmečke ljudi seznanjali s svojimi zmagami in z ostalo protislovensko propagando, posebej z letaki, s katerimi so razglašali razne zapovedi, aretacije in likvidacije po vseh krajih, kjer se je prebivalstvo zbiralo. Take razglase so imenovali Bekantmachung.

Na take čase takrat, ko sem bil jaz v svojih predšolskih letih, še pač ni nihče mislil, čeprav so bili, kot sem slišal od staršev, starejših bratov in sester, res težki – za delavce zaradi prenizkih plač in draginje, za kmete pa zaradi nizkih cen, če so imeli kaj za prodajo, če pa se je kateri zadolžil, so ga oderuške obresti lahko kmalu spravile ob dom in zemljo.

To je bilo samo par utrinkov iz mojega otroštva, katerih se spominjam še danes. Naslednjič bom poskušal opisati svojo dolgo pot do šole, svoje sošolce, učitelje in staro šolo na Razborju.

Prvi del

Spomini zdravstvene delavke

Marija Gams

Po odhodu okupatorjev je bil Slovenj Gradec določen za sedež okraja področja, kjer naj bi v prihodnosti nastala koroška pokrajina. Za referenta Zdravstvenega odseka je bil imenovan dr. Alojzij Simoniti. Kot pomočnico so zaposlili mene, ker sem bila tukaj edina s končano

Marija Gams

ljubljsko triletno sestrsko šolo za delo v javnih zdravstvenih ustanovah na terezu. V bolnišnicah so takrat delale redovnice.

Moja glavna naloga je bila organizacija odpravljanja poškodb v prostorih, namenjenih javnim zdravstvenim službam v pritličju stanovanjske hiše na Francetovi ulici 27 (danes Policijska postaja). Različne vojaške formacije, ki so bežale skozi naše kraje, se vdrle v te prostore, izmenjaje bivale v njih, jih oropale in močno poškodovale. Le star rentgenski aparat je bil zanje neuporaben, zato je ostal. Okrajni odbor je po posredovanju dr. Alojza Simonitija obljubil plačilo dela obrtnikom in izdajo naročilnic za material, ki smo ga potrebovali. Manjkajočega inventarja in drugega potrebnega materiala ni bilo mogoče kupiti v trgovinah. Dolgo sem brskala po skladišču narodne imovine, da

sem našla vse, kar je omogočalo lokalno ogrevanje prostorov, umivanje rok v ambulanti ter vzdrževanje higijene na stranišču. Za nakup manjkajočega ob začetku poslovanja sem dobila denar v ročno blagajno, tudi za plačilo snazilke, zato sem morala kupiti vse knjige, ki so jih takrat imele ustanove za vodenje finančnega poslovanja. Financarji so v knjigah oštevilčili strani, skozi preluknjane liste potegnili vrstico in jih zapečatili. O porabi denarja sem morala pošiljati točne obračune z vsemi prilogami. Zaman pa sem takrat iskala pisalni stroj. Razveselil me je eden izmed prvih pacientov, ki je prinesel pokvarjen stroček, najden ob cesti, po kateri so odhajali begunci. Popravljen mi je služil pri delu v vseh treh ambulantah.

O preteklem statusu in delovanju zdravstvenih služb pred drugo svetovno vojno in v voj-

nem času v naših krajih je nemogoče zbrati vse informacije. Največ vemo o zatiranju tuberkuloze pred drugo svetovno vojno. Konec 19. stoletja je bila pljučna tuberkuloza med najpogostejšimi vzroki smrti. Dobro organizirano ljudsko gibanje je na območju Dravske banovine ustanovilo 50 enot protituberkulozne lige, ki so se združile v Protituberkulozno zvezo Slovenije. Ta je vodila, ustanavljala in financirala zdravstveno in socialno skrb za siromašne sloje prebivalstva, ki so obolevali najpogosteje. V tem času je le nekaj redkih stanov imelo zdravstveno varstvo za svoje članstvo, večina prebivalcev je morala sama plačevati zdravljenje. Do začetka druge svetovne vojne je zveza ustanovila 21 dispanzerjev in jih opremila z rentgenskimi aparati. Dispanzerji so lahko revne težke bolnike predlagali za bivanje v sanatorijih, revne

ogrožene otroke pa za bivanje v počitniških kolonijah. Prvo zdravilišče je pričelo z delom leta 1919 v Topolšici, nato pa 1921. leta na Golniku. Protituberkulozna zveza je skrbela za propagandna izobraževanja z izdajanjem letakov, lepakov in brošur ter za izdajo rednega glasila *Delo proti tuberkulozi*. Letno je organizirala »protituberkulozni teden« z aktualnimi temami.

Po drugi vojni so se vršile velike spremembe v organizaciji zdravstvenih služb. Vso organizacijo in financiranje je prevzela država. V začetku 1946. leta so državljani pridobili splošno zavarovanje (seveda tudi zdravstveno) za vse zaposlene in njihove vzdrževane člane. Pravico koriščenja zdravstvenega varstva so dobili tudi vsi oboleli za nalez-

ljivimi boleznimi, seveda tudi za tuberkulozo. To so lahko koristili tudi kmetje, tuberkulozni bolniki, ki pa so še nekaj let ostali brez splošnega zavarovanja. Čakalna doba v bolnišnicah za zdravljenje pljučne tuberkuloze se je zmanjšala zaradi povečanja števila postelj. Med prebivalstvom se je v povojnem času močno povečalo število tuberkuloznih bolnikov, zlasti med taboriščniki in zaporniki pa tudi med vsemi drugimi, ki so živeli v slabih razmerah in trpeli pomanjkanje hrane.

V Slovenj Gradcu je bil leta 1937 ustanovljen protituberkulozni dispanzer z vodjo dr. Alojzijem Simnotijem, ki je takrat prišel v mesto. Pomagala mu je sestra Ančka Burger. V vojnem času je nemško govoreče zdravstveno osebje vrši-

lo rentgenske preglede dalje v istih prostorih, vendar so le redki iskali njihovo pomoč, saj jim naši ljudje niso zaupali.

Po vojni je v na novo urejenih prostorih dispanzer pričel z delom 1. oktobra 1945. leta in obratoval vsak torek in petek od 14. do 17. ure. Datum navajam po spominu, ker kljub trudu nisem našla poročil. S tem datumom pa sem dobila tudi novo odločbo o zaposlitvi. Vodja dispanzerja dr. Alojzij Simoniti, specialist ftiziolog, ki je ustanovo vodil že pred drugo svetovno vojno, je pokazal veliko organizacijskih sposobnosti, znal je tudi vzpodbujati dejavnost podrejenih z lepim odnosom in izkazovanjem zaupanja.

Zaradi velikega števila obiskovalcev smo zlasti v prvih povojnih letih poslovanja

delovni čas podaljševali. Čakalnico, ki je bila premajhna, smo povečali na verando in celo na peščeno pot do vhoda na vogalu hiše, ob dežju pa na hišno stopnišče. Na kontrolne preglede so hodili k nam tudi bolniki iz Banata. Njihova zdravstvena ustanova jih je v poletnih mesecih (spominjam se dveh let) pošiljala izmenjaje v manjših skupinah v hotel Korotan. Izjavljali so, da je to za njih prijetno klimatsko zdravljenje. Naše bolnike za aktivno tuberkulozo je pritegnila k redni mesečni kontroli izdaja potrdila o pravici do povečanja živilske nakaznice z izjemo kmetov, ki do tega niso bili upravičeni. Ta potrdila z vsemi osebnimi podatki sem tipkala na pisalni stroj. Fotokopirnega stroja tedaj seveda nismo poznali.

Uspešno Turistično društvo

F. Jurač

V Turističnem društvu v Slovenj Gradcu so v lanskem letu uspešno zaključili svoje delo. Tako so ugotovili na rednem letnem občnem zboru, na katerem so sprejeli tudi bogat program dela za leto 2008. Za leto 2007 so najzaslužnejšim članom podelili priznanja, plakete za lepo urejeno okolje, plakete venetskega konja in veliko

plaketo venetskega konja. V svoje vrste so sprejeli dva častna člana.

Priznanja za leto 2007 so prejeli Miran in Tatjana Pirtovšek iz Trobelj, Vinko in Marija Matves iz Pameč, Jelka Potočnik in Suzana Jovankič iz Pameč, Danica in Bogdan Kutin, Andreja in Igor Slatinek ter Lojzka in Jože Radošević iz Slovenj Gradca, Tone in Zvon-

ka Hrašan ter Zofka in Verica Lavre iz Podgorja, Zdravko in Marija Jelen iz Razborja ter Pavlika in Zdravko Praprotnik z Gmajne.

Plakete za lepo urejeno okolje so prejeli Olga in Viktor Hraštel iz Trobelj, družina Mlakar-Uršnik iz Bukovske vasi ter Stanovanjska skupnost Tomšičeva 13, Slovenj Gradec. Podelili so tudi male plakete

venetskega konja, prejeli pa so jih Dragan in Olga Balaban in Marjan in Marjetka Klančnik. Veliki plaketi venetskega konja sta prejela Janez Komljnec in Tretja osnovna šola Slovenj Gradec. Častna člana društva sta postala prof. Jože Potočnik iz Slovenj Gradca ter Ivan Škodnik iz Mislinjske Dobrave.

Prof. Jože Potočnik prejema listino častnega člana društva.

Priveditev so popestrili tudi pevci Škratov.

Franjo Prevolnik

☆1940

†2008

Čeprav so bili dnevi v mariborski bolnišnici dolgi in polni bolečih tegob, je močna volja do življenja Franju Prevolniku ohranjala upanje, da bo na svoji kmetiji še marsikaj postoril. Srčne želje njegovih najdražjih, da bi mu novo

leto uresničilo vsaj drobec načrtov in prineslo kanček boljšega počutja, pa je v temo zavila že druga januarska sobota. Zjutraj mu je še stekla beseda, nekaj minut po deveti uri pa je za vselej onemelo njegovo srce.

Rojstvo prvorojenca Franja je 8. oktobra 1940 na Prevolnikovi kmetiji v Mislinjski Dobravi osrečilo mamo Elizabeto in očeta Franca. Žal je 2. svetovna vojna prehitro zresnila nasmejane obraze. Nevarnostim odkritega sovražstva do okupatorja se zavedna slovenska družina ni izmikala, izdaja pa je kruto kaznovala domoljubje. V taborišče na Bavarskem je bila namreč izseljena cela Prevolnikova družina. Franju je življenje takrat odmerilo šele tri leta, bratu Jožetu še niti leto. Kaj so prestajali v mesecih te težke preizkušnje, je težko opisati, zato pa je bila toliko srečnejša vrnitev domov, ko je spet zadišal domači kruh. Franjevo otroštvo so pretresali težki časi. Februarja 1945 je gestapo ujel očeta in strica Karla. Strica so ustrelili kot talca, oče je ob koncu vojne umrl v zloglasnem taborišču Dachau. Še sestra Milenca je umrla stara komaj leto dni. V varnem materinem naročju sta tako odrasčala otroka in bila kljub obilici dela deležna nežnosti in topline. Skromnost je spremljala Franja v letih šolanja, z njo je previharil leta najrazličnejših kmečkih opravil. Ljubezen do kmečke zemlje, kateri se je po končani osnovni šoli zapisal za vse živne dni, pa ga je osrečevala, čeprav v letih, ko je zagospodaril, ni bilo strojev. Le roke so obračale sleherno ped njiv, travnikov in gozdov. So mu pa bili ves čas dragoceni pomočniki konji, na katere se je navezal že v otroštvu. Naj je bilo doma še toliko dela, Franjo niti pomislil ni, da ne bi pomagal sosedom. Zato njegovih misli niso skalile želje, da bi poiskal kakšnega drugega konjička. Mu je pa srce zaigralo v posebnem ritmu, ko je spoznal mlado Darinko. Obogatila je njegovo življenje in leta 1985 jo je popeljal pred oltar. V dvoje sta poslej lepšala in urejala ta, za Franja najlepši prostor pod soncem.

Vselej je šel v korak s časom, v letih sodobnega kmetijstva se je na Prevolnikovem zableščal zdaj ta, zdaj oni stroj. Življenje je bilo zanj šola, ki mu je z izkušnjami odkrivala zakone narave, ki je le tako ostajala prijateljica človeku. Kot samouk je znal odkriti in popraviti okvare strojev, marsikaj je celo sam skonstruiral. Še zadnje mesece pred smrtjo cepilec za sekanje drv. Ničesar pa ni skrival, rad je okrog sebe zbiral mlade, jih poučil in nanje prenašal praktične nasvete. Njegovo naprednost smo čutili v kraju in izven njega. Z izdelki in biseri kmečke proizvodnje je bogatil tradicionalne kmečke igre, z Darinko sta dobivala odmevna priznanja na razstavah kmečkih dobrot na Ptujju. Plemenite štirinožce je vsa leta vodil na blagoslovitve v Dovže. Temu običaju se, čeprav brez konja, niti lani ni izneveril. Na Prevolnikovo domačijo smo znanci radi prihajali, prav tako pa tudi otroci sorodnikov, ker je Franjo vedno poskrbel za različne igre in se je znal z njimi poigrati.

Vselej se je dobro razumel z bratom Jožetom, ki si je na doma-

či zemlji postavil počitniško hišico. Osrečevali so ga nečaki Miran, Sandi in Brigita, pranečaki Sara, Mitja, Jernej, Jan in Maj pa so ga kar pomladili. Rad je imel slehernega izmed njih, z Mitjo se je še posebej dobro ujel. Začutil je, da v njem tli kmečka žilica, vpeljal ga je v svet kmečkih opravil in ga naučil ljubiti konje ter ravnati s stroji. Najbrž je botroval tudi njegovi odločitvi, da bo znanje nabiral v strojni šoli.

Franja Prevolnika smo opazili v Konjerejskem društvu Mislinjske doline, v Društvu upokojencev pa v Društvu izgnancev in v Društvu vojnih invalidov. Temu naprednemu kmetovalcu, ki se je v zadnjem času preusmeril v kozjerejo, niti zahrbtna bolezen ni zmogla premotiti misli o kmetovanju. Saj zdravstvenih težav v predlanski jeseni niti priznati ni hotel. Res mu zdravje prej ni obrnilo hrbta, a novembra 2006 je vendarle moral na operacijo. Dobro jo je prestal, ravno tako pa tudi terapije. Opomogel si je in spet ni prezrl nobenega dela. Tudi pokosil je spet, malo počival in spet prišel za opravili. V mesecih njegovih zdravstvenih težav je vso skrb za opravila v hlevu prevzela njegova žena Darinka. Franjo je bil hvaležen še vsem dobrim sosedom, še posebej Andreju in Tinetu Šmonu za vso pomoč, ki so mu jo nudili v času njegove bolezni. Zahvalo jim izrekajo tudi njegovi najdražji. V lanskem septembru pa je bolezen Franju spet ponagajala. Poseg ni odpravil težav, preden pa so mu lahko nudili ponovno pomoč, se je vmešala smrt. V mariborski bolnišnici so mu lajšali bolečine ves mesec, verjel je, da bo uresničil še kakšen načrt, vse do zadnjega dne. V sobotnem dopoldnevu pa je smrt prekrižala njegove želje in želje vseh, ki smo upali, da se bo še vrnil na Prevolnikovo domačijo.

Marjan Križaj

Zahvala

Ob boleči izgubi našega dragega moža, brata in strica Franja Prevolnika se iskreno zahvaljujemo vsem Šmonovim za molitev na domu in dar svetih maš.

Hvala vsem sorodnikom, predvsem Ivanu Urbanclu, za veliko pomoč pri zdravniških obiskih. Prav tako hvala vsem sosedom in konjeniškim prijateljem za sveče in cvetje. Lepo se zahvaljujemo gospodu duhovniku za pogrebni obred, šmarškemu cerkvenemu zboru za odpete žalostinke in pogrebni službi Komunalnega podjetja Slovenj Gradec za storitve.

Iskrena hvala g. Marjanu Križaju za poslovljni govor.

Žalujoci: žena Darinka, brat Jože z ženo Jožico, nečaki z družinami ter tast in tašča

Darku

*Kam odšel si, dragi vnuk,
ni te nazaj.
Vzela te je cesta,
odšel si tja, od koder ni vrnitve.
Gledaš doli nas z neba,
srečen morda, ko ne čutiš bolečin.
V naših srcih pa je praznina,
očka, mamica zaman te čakata,
babica starka ihti,
povrni se, moj vnuk, v naše nedrži.*

Babica Štefka Melanšek

Rafael Kotnik

☆1928

†2008

V četrtekovem popoldnevu, 7. februarja 2008, smo se na šentiljskem pokopališču poslovili od marljivega občana Rafaela Kotnika. Huje od vseh življenjskih preizkušenj ga je strla ženina smrt in ob zdravstvenih težavah

je prehitro opešalo njegovo srce.

V Razborci v Nogarjevi bajti je našega Rafaela 15. oktobra 1928 povila mama Barbara. Skromnosti ga je učilo že otroštvo, saj so bili to časi, ki so preprostemu človeku skopo rezali kruh. Brž ko je odhlačal v šolo, je že moral opravljati preprosta opravila. Sredi šolanja ga je prijelo brezumje druge svetovne vojne, ki se je grobo zarisala v njegove spomine. Leta 1943 so borci ubili njegovega očeta Antona in ob mami ter sestri se je na Rafekova ramena zgrnilo nemalo dela za preživetje. Le za krajši čas je dinar služil v Garnoževem pruhu, saj sta ga v svobodi čakali še dve dolgi leti vojaščine. Po odsluženju je brž poiskal službo v slovenjegraški Tovarni meril, pozneje pa na cestnem podjetju. Marljivo je delal v službi in doma, zato je našel le malo prostega časa. Srce pa je Rafaela vendarle popeljalo v počutje posebne sorte, ko se je zagledal v mlado Francko. Globoko vezi so ju 16. avgusta 1951 popeljale pred oltar. Zaživela sta na njegovi kmetiji v Razborci, pri Uršeju, ki jo je kupil že pred vojno. V dvoje jima ni bilo prav nič pretežko. Njuno skupno pot so osrečevali in bogatili otroci. Šest jih je povila Francka in vsakemu sta z možem želela nuditi lepšo mladost, kot sta je bila deležna sama. Na majhni »freti« je razumevanje pletlo tesne vezi, skromno življenje pa je mladi rod kalilo v marljivosti in poštenju. Na to sta bila zakonca res lahko ponosna. Rafael je od 1. julija 1969 dalje pridno delal na obratu gozdarstva v Mislinji, nazadnje pa kot cestar. Tako urejenih cest, kot so ostale za njim, bi si želeli povsod. Garaško delo je vendarle načelo njegovo hrbtenico in leta 1987 se je moral invalidsko upokojiti. Dela ni nikakor obesil na klin, saj ga je doma vselej čakalo kakšno opravilo. Z ženo sta se dobro razumela in bila vesela slehernega obiska sinov in hčere Marijane. Še posebej srečna pa sta bila v letih, ko so na njuna vrata začeli trkati vnuki. Kar z desetimi sta se lahko pohvalila. Globoko v srce pa se je zakoncema vtisnila zlata poroka, za praznovanje katere so v Slovenj Gradcu poskrbeli njuni najdražji.

Rafael je bil član RK. Tudi na srečanja in izlete gozdarjev je rad šel. Prijetna življenjska leta so Rafaelu hitro minila. Ob hrbtenici so se nad njegovo zdravje zgrnile še težave s prostato in črevesjem in niti bolnišnici se ni mogel več izmikati. Od najhujše bolečine, ki mu jo je prizadela ženina smrt, se ni mogel več pobrati. V soboto bo preteklo leto, odkar se je jok naselili v njegovo srce in oči. Žalost je slabila njegovo odpornost in bolezen ga je še dvakrat pripeljala v bolnišnico. Po padcu pred tednom dni je moral med zidove bolnišnice že tretjič. V torek ob 12. uri in 30 minut pa je njegovo srce opešalo in onemelo za vselej.

Zahvala

Ob težki in bridki izgubi našega očeta in dedka Rafaela Kotnika, p. d. Uršejevega ata, iz Razborce se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje, sveče in svete maše. Najlepša hvala!

Hvala tudi vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so ga spremljali na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo patronažni sestri, zdravstvenemu osebju slovenjegraške bolnišnice, pevcem, pihalnemu orkestru Slovenj Gradec, gospodu Tinetu Tajniku za pogrebni obred, govorniku Marjanu Križaju za govor pri odprtem grobu ter Jerneju Zaveršniku za organizacijo pogreba.

Žalujoci: sinovi Štefan, Franc, Ivan in Tone ter hči Marijana z družinami

Spomin

6. marca je minilo eno leto, odkar smo se poslovili od naše drage mame, babice in sestre

Vide Gril
(1951–2007)

z Gradišča nad Slovenj Gradcem.

Zahvaljujemo se vsem, ki obiskujete njen prerani grob, ji prinašate cvetje in sveče ter jo ohranjate v prijetnem spominu.

Žalujoci: mož Oto, hčerki Andreja in Vlasta ter vnuk Jan, ki jo zelo pogreša

V spomin

Vido Gril ohranjamo v prijetnem spominu vsi njeni nekdanji sodelavci, člani Društva upokojenih koroških gozdarjev. V obujanju spominov na aktivno delovno obdobje ni moč iti mimo Vidinega marljivega, kvalitetnega dela, njenega dobrega in požrtvovalnega značaja in pripravljenosti pomagati in stati ob strani tistim, ki so pomoč potrebovali. Vedno ji bomo hvaležni!

Društvo upokojenih koroških gozdarjev

Pri objavi Zahvale ob smrti Ludvika Tasiča je nenamenoma izpadlo ime žalujocne nečakinje Ide

Vinko Šmon

☆1947

†2008

Vedno ko zaslišimo žalostno zvonjenje, nam nehote zastane korak in vprašamo se, le kdo je nesrečnik, ki je moral zapustiti ta svet. Tudi če ga ne poznamo, nam je tesno pri srcu, saj vemo, da tam nekje nekdo močno žaluje za svo-

jim najdražjim. Še posebej pa je hudo, če se je moral posloviti naš znanec, mož, oče ali dober prijatelj. Le tisti, ki so to že doživeli, vedo, kakšen udarec je za tiste, ki ostanejo sami, saj se bolečine ob taki izgubi z besedami ne da opisati. Žal to žalostno izkušnjo doživljamo mi vsi, ki smo na zadnjo pot pospremili Bučinekovega Vinkona.

Naš prijatelj Vinko se je rodil 16. 7. 1947 v Mislinjski Dobravi v precej številni družini. Takrat so bili še slabši časi, vendar sta njegova starša s pridnostjo in trdim delom poskrbela, da otroci niso trpeli pomanjkanja. Vinko je imel že kot šolarček cel kup naprednih idej in njegov pogled je bil vedno usmerjen v prihodnost. Njegova največja želja je bila postati pilot, poleteti v nebo, jadрати pod oblaki in biti svoboden kot ptica, vendar je bila za tisti čas njegova želja neuresničljiva. Po uspešnem šolanju se je izučil za trgovca in je ta poklic na zadovoljstvo vseh izredno dobro opravljal v bivši Nami v Slovenj Gradcu. Leta so tekla in bilo je potrebno ustvariti družino. Kaj hitro je med njim in Metko preskočila iskra ljubezni in 15. 7. 1972 sta se vzela. V zakonu so se jima rodili trije postavni pobiči Tomi, Jurček in Vinči, na katere sta bila oba upravičeno ponosna.

Takoj ko je prišel Vinko v Vodriž, se je vključil v tukajšnje dogajanje in mu hotel dati tudi svoj pečat. Aktiven je bil domala na vseh področjih – od športa, delovanja v krajevni in vaški skupnosti, kjer je bil tudi predsednik delovanja v raznih odborih tako na občini kot doma. Deloval je v raznih stanovskih organizacijah in društvih. Aktiven je bil tudi na področju kulture, saj je prav on ponovno obudil dramsko skupino in pomagal, da je kultura v tem kraju dobila nov zagon. Brez njega si enostavno nismo mogli zamisliti kakšne prireditve.

Da je ta kraj danes takšen, kakršen je, in da se marsikdo sprašuje, tudi izven naše občine, kako je možno, da je tako mali kraj s tako malo prebivalci tako odmeven in poznan, moramo v veliki meri prepisati njemu.

Dolga leta smo z njim skupaj igrali nogomet, zato smo ga imeli priložnost spoznati v dno duše in lahko rečem, da takega prijatelja ne srečaš zlahka. Bili smo kot družina, skupaj smo žalovali ob porazih in skupaj smo se veselili zmaga in prav Vinko je bil tisti, ki nas je s svojo zagnanostjo držal skupaj tako dolgo. Brez njega ne bo nikoli več tako, kot je bilo. Njegova bistrournost je vedno znala najti mejo med pričakovanji in realnostjo, zato je večina njegovih idej padala na plodna tla. Njegova poštenost ni poznala delitve na bogate in revne, bil je borec za svobodo duha in je vedno znal prisluhniti pomoči potrebnim. Odveč je govoriti, da je bil dober mož in ljubeči oče svojih otrok. Še dolgo si bomo nemega pogleda zastavljali vprašanje, zakaj je moral oditi prehitro, toda usodi ni mar, da je vzela ženi moža, otrokom očeta, nam pa prijatelja. Usodi ni mar, da je prizadela njegovo družino in povzročila praznino, ki se ne da zapolniti, in bolečo rano, ki nikakor ne zaceli. Gre mimo nas, kot da nas

ni, iskat gre nove in nove žrtve in naj se še tako borimo, je zmagava vedno njena.

Vinkovi družini bi rad povedal, da sočustvujemo z njimi, da tudi mi delimo to žalost z njimi, da tudi mi nosimo del njihove bolečine na svojih plečih in da jim bomo vedno stali ob strani. Ob takih trenutkih se zdi, kot da se je čas ustavil, vendar ni tako, čas gre naprej, tudi oni bodo morali živeti naprej, čeprav z grenkobo in ranjenim srcem. Trdno in pokončno bodo morali stati na mestu, kjer se je zgrudil Vinko, in nadaljevati njegovo delo, prav tako pošteno in zagnano, kot je to počel on. Prepričan sem, da jim bo to tudi uspelo, še posebno zato, ker bi bila to zagotovo tudi Vinkova želja.

Alojz Vošner

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, zeta, dedka, brata in tasta se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga tako številčno pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala vsem za izrečene besede tolažbe, za darovano cvetje, sveče in svete maše.

Vsi njegovi

*Odšel si tja, kjer ni gorja
in tudi vrnitve ni,
a lep spomin nate živi,
med nami v duhu si!*

V spomin

ob deseti obletnici smrti

Rudolfa Melanška z Razborja
16. 2. 1914–23. 3. 1998

Hvala vsem, ki se ga spominjate in prižigate sveče na njegovi gomili, prinašate rože in ga imate v lepem spominu.

Še vedno žalujoči: žena Štefka, hčerki Justina in Kristina, sinovi Alojz, Janez, Peter in Jožef z družinami, trinajst vnukov in deset pravnukov, ki so imeli dedka nadvse radi

Zahvala

Ob izgubi naše drage matere, babice, prababice in sestře

Ljudmile Smonkar

se vsem, ki ste ji v teh težkih trenutkih nudili pomoč in oporo ter jo spremljali na njeni zadnji poti, iskreno zahvaljujemo!

Žalujoči

Jožica Pačnik

☆1939

†2008

*Draga mama, mirno spavaj,
pretrpela mnogo si bolečin.
V nebesih sedaj uživaj
svoj dušni mir.*

Nenadoma nas je zapustila dobra
in skrbna mati Jožica Pačnik. Več

let je bolehalo za sladkorno boleznijo, a je bila kljub temu vedno dobre volje. Pogosto sem jo obiskovala in obiskov je bila vedno zelo vesela. Bolezen jo je večkrat napotila v bolnico in ko se je vrnila domov, je bila srečna, da je spet med svojimi otroki, ki so ji radi pomagali in jo tolažili: »Mama, saj bo bolje.«

Pred desetimi leti je izgubila svojega moža Antona in tako je morala sama vzgajati svojih deset otrok, štiri sinove in šest deklic. Otroci so morali prijeto za vsako delo. Tako so zrasi v poštene in pridne. Hčerke so se poročile, tri na velike kmetije, in si ustvarile svoje družine. Kakor so se rodili, tako so tudi odhajali, doma je ostal le sin Franc, ki se je zaposlil v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Franc se je poročil in domov pripeljal pridno ženo Marijo, ki je zelo lepo skrbela za Jožefo, potem ko so jo v bolnici odrezali levo nogo. Marija ji je izpolnila vsako željo. V času bolezni jo je večkrat pripeljala tudi k nam na obisk. Med klepetom mi je Jožica povedala, da jo Marija postreže tudi ponoči, če kaj potrebuje. Imela jo je rada kot svojo hčer. Tako snaho si bi želela vsaka mati.

Na dan pogreba so na pokopališču na Razborju posijali še zadnji sončni žarki izpod Uršlje gore, kot bi vedeli, da se poslavljamo od dobre mame Jožefe Pačnik.

Zahvala

Družina Jožefe Pačnik, sinovi, hčere, devetintrideset vnukov in trije pravnuki ter ostali sorodniki se iskreno zahvaljujejo zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka bolnišnice Slovenj Gradec za zdravstvene storitve in nego.

Zahvaljujejo se podgorskim in razborskim pevcem za zapete žalostinke, gospodu župniku Tinetu Tajniku za opravljen pogrebni obred in vsem, ki so jim pomagali v najtežjih trenutkih.

Hvala vsem, ki ji na grobu prižigate sveče in cvetje in imate lep spomin nanjo.

Štefka Melanšek

Ivan Dretnik - Ajnžik

☆1921

†1998

V spomin

Deset let je minilo od našega slovesa, a spomini še živijo. Dragi trenutki so bili živeti s teboj. Spremljata nas tvoja ljubezen in spoštovanje.

Tvoji najdražji

Za vsako misel nanj in postanek ob grobu vsem hvala!

*Ni smrt tisto, kar nas loči,
in življenje ni, kar druží nas.
So vezi močnejše, brez pomena
zanje so razdalje, kraj in čas.*

(M. Kačič)

Mojca Gosar Kuhar

☆1925

†2007

Mojca Kuhar Gosar, še zadnja iz Vorančeve družine, je umrla 2. aprila lansko leto. Pokopana je na pokopališču v Kotljah, kar je bila tudi njena želja, namreč počivati v rodnem kraju.

Mojca je bila svojemu kraju in njenim ljudem zvesta vsa leta odsotnosti. Prijateljela je tudi z našim, žal že pokojnim dopisnikom Rokom Gorenškom, novice iz naših krajev pa je prebirala v *Viharniku*, katerega stalna naročnica je bila.

Zadnje obdobje je preživljala v žalosti, saj ji je januarja umrl 55-letni sin Marko.

Mojca je zadnjih šest let skrbela tudi za svojo mater, Vorančevo ženo Marijo Kuhar, ki jo redno obiskovala v Domu starejših v Domžalah. Tudi ona je pokopana na hotuljskem pokopališču.

Nomen pleksikon - Pleksikon imen

Franc Vezela

IMENA PO MOJE

MOJA INTERPRETACIJA IMEN JE DOMIŠLJIJSKA
JE PESNIŠKA SVOBODA KI SI JE NE PUSTIM KRATITI

ČE NIČ NI RES POTEM JE VSE V REDU

NIMA ZVEZE Z ZNANSTVENIM RAZISKOVANJEM
KI JE ŠE BOLJ PSEVDOZNANSTVENO
KOT MOJA SVOBODA DO IZRAŽANJA

ČE PA JE RES KAR NI DOKAZANO
POTEM – JE ŠE BOLJ V REDU

MAREC

Vedno je eden zadnji – vprašanje je: kaj bo potem?

ALBIN – kakor se Roman poglablja sam vase, tako se Albin navzven izraža in razdaja na svoj način. Kot Albin. Ki ti hoče dati samo najboljše od sebe, najslabše pa izprazni na primer s pijanstvom ali boksom, igrami na srečo ... Albin je ekskluziven tip. Nerad jamra. Občasno pa mora. Neke vrste palček z gensko napako. Za pomladanski vrt. Ker sicer Albinu tudi ujme ne morejo do živega.

JANJA – je zelo zmeščano merilo stvarnosti. Ana – Anja – Janja (... da nisam ja stvorio J, bio bi ti još uvijek ovan, a ne Jovan ...). Iz osnovne shizofrenije potujoč in pojoč v nove sfere pride iz Anje z J Janja – želje, varnost, zaščita, uspeh ... Janja se razdaja zato, da živi. In živi zato, da se razdaja. Sicer ji preti shizo.

MARIN – Risto Savin! Ha! Ha! Mala šala. Nič od tega! Marin lebdi (no, tudi Risto je lebdel). Nekaj mu manjka. Kaj vem. Mogoče pas za hlače ... ali – golaž! Ne ve točno, kaj se dogaja. Vedno se dogaja. Širokosrčen kot ... kaj vem ... – morje? Če je to širokosrčno?

KAZIMIR – je iznakaženo ime. Lahko se reče. Če jih ne bi bilo, ne bi bili zato nič bolj (ne)srečni. Se ne soočajo z realnostjo kot ostali. Kazijo mir. Nič ne kaže na to, da je v njih kaj nežnega ...

NIKA – o, Nika! Pozdravljena, Nika! Kako kaj, Nika? In Tine in Franja in oma? Krik, vrisk, svetloba in iskanje! Bučnost! Nika je v zraku. Tam jo najdeš. Če je na tleh, je kot frnikula. A. S.: odmaknjenost, nonšalanca!

TOMAŽ – nagonska zverina na margini aktivno seksa ali masturbira ali pa dela pizdarije v okolju. Pohotnež. Ženski pol v njem ... Tomaž v Piki Nogavički.

FRANČIŠKA – močna Frančiška. Bistra Frančiška. Spretna Frančiška. Pijana Frančiška. Mojstrica v stroki in besedi. Če se ji da ... Marsikaj pride iz Frančiške. Konec koncev tudi Franc. In frančiškani. Dostojna ženska.

KRIŠTOF – ob nepravem času na nepravem mestu. Kaj je to zanj! Sladica. Priden, dovolj nor in uka ter fuka željan.

Nagon, žilavost in paradiranje ga označi. Tudi nesporazum in zablode.

KRISTINA – ena od Monik, Polon ... Neobdelana in neraziskana, ženski princip v akciji, nagon, tudi instinkt, porno, nonšalanca, norost in vrisk! Dobra za spolni akt! V seksu je bistvo tistega ... česa že? Črka S (v tem primeru) pomeni: motnje in disonanca privedeta Kristino k sebi, da nima preglobokih travm. A. S.: medla, skoraj spokojna.

MATILDA – hm... Matilda? Si tu? Čutim, da si tu! Vsi čutimo. Non stop prisotna Matilda. Kjer se pojavi, tam je. Gladka, vrisk norosti – krik nagona! Potujoča v mislih in razmišljanju. Sumljiva ženska. Vredna suma. Matilde se težko rešiš. Se naredi, kot da se prilagodi. A prilagodi tebe! Tilka je krinka. Tilčka pa še bolj. Tilčika bi bil že porog.

KLEMEN – milostljiva vinska trta. Te bomo razkrinkali? Ni kaj razkrinkati. Gospod. Pod vsem skupaj je – gospod. Nič presenetljivega. Drugače ne bi mogel živeti. Izhajajoč iz KLMN dobimo poezijo in nonšalanco, dobimo poetičnega gospoda z izrazito nenehnostjo svojega bivanja, neodločnost za destrukcijo vsega mu povzroča travme in frustracije. Zato se zateka v nek svoj red.

HILARIJ – obešenjaško. Je to prva beseda himne? Obešenjaškega humorja. Menda ga ja ne bo kdo resno jemal! A. S.: Okrutna природа z dvema I-jema. Norost. Krik. Neizbežno? Prehod v te nianse ni nikomur znan. Ali pa je vsem na očeh?

JERICA – benti Jerico! Kdo mi podtakne Jerico?! Je intimna želja po varnosti, blokirana destruktivnost, vpetost v kalupe, religijo, družbo in običaje. Trda. Zaprta. Tudi joče. A. S.: Prostdušna in zmedena – skratka sirota. Sirota Jerica.

EDVARD – spet nič kaj prida. Edi (na primer) je zmuzne. Edvard? Kariera, da te kap! E mu daje potencialno energijo za napad – ki je gladek, včasih skoraj anemičen ... je to sploh možno? Vztrajno žilavo truplo tale Edvard. Če je len, ni toliko škodljiv. Ali pa še bolj. Potok razburjenja. Težko je dati komu takšno ime.

JOŽEF – najbolj znana intimna prafešta med vsemi. Na jožefovo!

Alfa in omega vsega, kar se tiče družine in širšega sorodstva.

Tja do pravnukov.

Zaščita.

V hierarhiji je nekako tako: variacija 1: Jožef – Jože – Jožef (v šoli, v službi, v pokoju); variacija 2: Jožek – Jožek – Jožek (dokaj pogosto v zadnjih letih); variacija 3: Jožek – Jože – Joža (to je najbolj običajno).

Variacij je iks.

Z Jožekom vsi opletajo.

Jože je delavec.

Joža pije.

Jošt jebiveter ali ženskar, kockar ... prebrisan, bi se reklo.

Jozl ... je še kak Jozl kje?

Najbolj marginalna inačica ali izpeljanka pa je Joco. Brez besed.

Pojavljajoč se in izginjajoč. Valovi ...

Tu je še Joško! Naš nemirni Joško, ki venomer nekaj počne, naredi pa nič.

Ali pa je že od prej zapit ...

BENEDIKT – ne bom dajal svojemu otroku imena Benedikt. Si nor!

Breme slave in hvale? Hvala. Benedikt se mora dokazovati.

Volja in poriv po nenehnosti bivanja – če je treba skozi poezijo, gladko skozi glorio in sijaj – Benedikta privede v togost, a to ni raj! Daleč od tega.

Da bi otroka imenoval Benedikt! Da bi mu dodal še US?

Uf! Bog ne daj.

VASILIJ – je to sploh krščansko? Ni da bi se ajd spraševal ...

Vztrajen je, vztrajen! Bo tudi uspešen?

Veliko motenj vidim na sceni, prazna potovanja in uresničenje želja, ki so brez smisla in bistva.

Nobenega stika z realnostjo, skratka.

Če je dvojček po horoskopu, naj se pazi!

GABRIEL – krepost in razburjenje na prvem mestu! OK.

Doslej je vse v redu. Pod kontrolo.

Šampion z ženskim principom malo psihotično žarči svojo energijo. Na koncu

koncev je arhangel. Nad!

Venomer v etru. Ime dela zanj.

Sanja o seksu. Mora se kdaj paziti.

Najmanj kakšnega rogonosca ...

MINKA – sočna (in hrustljava včasih).

Mlečna – ne kot Milka, ki je iz drugega vica o čokoladah.

Če hočeš, da ženske porno frustracije privro na plan, potem si omisliš Minko. In ji daš vetra. Tako po moško ...

A.S.: Lahko zaspi. In tako tleča postane zavedno neuporabna. Minka si prizadeva ohraniti stabilnost.

MAKSIMA – spet nekaj maksimalnega:

temeljni stavek, življenjsko pravilo. Maksima bo nujno obsedena. Bolj kot je to običajno pri homo erekтусih.

Če je kristjanka, bo maksimalno trpela v izbruhih sadomazohizma. Če je komunistka, prav tako. Izbrati si mora umetnika.

To jo lahko reši pred nevarnimi avanturami.

Ampak ubije umetnika. To tako in tako.

Zato ga nima.

RUPERT – kot nekoč že rečeno: bega po planetu.

Kot bi z ladje norcev ušel! Velikokrat intelektualec.

E in U se dopolnjujeta v že kar ezoteričnem iskanju samega sebe.

Žilav. Togost in – A. S.: nagon.

Pokoriti se, se mu zdi predrzno dejanje. Je vedno malo nad.

A ne ve, koliko. Če sploh je!

Ali pa je zanj čisto stvar ad acta – biti nadčlovek?

BOJAN – nonšalantni, malo razdeljen Bojan, ki v sebi nosi nekaj, ker – je Bojan. Pripravljen na ... če je treba. Ve, da mora vzdržati ... ni važno za kaj, važno je, da se bori!

Bori se uspešno, vendar brez smisla in jamstva, da mu bo kaj bolje (če bo zmagal). Brez jamstva, da se bo kdaj nehal boriti.

Včasih se zapije. Ali pa gre med umetnike – postane Boco.

Bojč. Če preveč pohajkuje.

Bojan je zaprt v svojem imenu. Kuka iz onostranstva.

Če bi bil sam na svetu, bi bil zmagovalec.

CIRIL – spet eksotika! Presenečamo pa radi, kaj?

Takoj je povezan z ljudstvom (na svoj način), z družbo kot ustanovo, z religijo

kot ustanovo in smislom bivanja, običaji so zanj svetinja – včasih je to pijančevanje, nujno ga podcenjujejo, venomer je nor in trmasto vpije po nekem potovanju (kam, to ve samo on, če ve).

Ciril mora ohraniti trezno in hladno glavo. Čeprav z muko. Zato je venomer moteč.

Razmišlja, da bo moral nekaj ukreniti. Vsaj ude razmigati.

Hm, kakšen napor.

BOGO – bog ga nima rad. Ni se prikupil bogu.

Je spolzek. Tudi za božji okus.

Bogo te razpizdi, preden rečeš keks.

Kar onostranska deljenost ...

Ker je kreposten, s tem avtomatično počne lopovščine.

Ušpiči marsikatero, da ima potem razlog za kesanje.

Navadno introvertiran (vase zaprt) tip.

Če je ekstrovertiran (odprt) zna biti nadležen.

Kot – kar recimo – roj bogomoljk na glavi.

BENJAMIN – druga stran Domena in Damjana.

Britten Franklin Ipavec ...

Pionirji. Hlepeči po priznanju.

Zato tolikokrat iztirijo v življenju.

Univerzalni, v gibanju, destruktivni (do sebe in drugih), iščejo pot v onostranstvo, preden se jim dovoli tja, želje so eno, uspeh drugo ... Včasih jim življenje uide z vajeti.

Ali pa se tako zdi.

Nekatera imena lažje tolmačim in interpretiram kot druga. Zakaj je tako, ne vem. Od tod toliko različnih tolmačenj – vse je v odtenkih črk in petja le teh ...

Opomba: Modest in Matija ne sodita v februar!

MODEST – zdravi travme s pomočjo umetnosti.

Malo disonanten, a dovolj anemičen, da ne moti okolice.

MATIJA – razbija led, če ga ni (ledu), ga pa kar naredi.

Racionalen tip sicer.

Kaj nemogočega storiti in potem umreti!

Nagnjen k odvisnostim (zasvojen z računalnikom, ali z ženskami ali z alkoholom ...).

Zlatko Škrubej

Pot

Tanja reče mami:

- Mami, vedno si mi govorila, da gre ljubezen skozi želodec.
- Seveda, hčerka, to je najboljša pot, kako osrečiš svojega partnerja.
- Ja, mami, ampak jaz sem odkrila še eno pot.

Sreča

Gost v restavraciji se pritoži natakarici:

- Poslušajte, ta zrezek, ki ste mi ga prinesli, je zelo žilav in majhen!
- Vi imate pa res srečo ...
- Srečo!? Zakaj pa?
- Zamislite si, kako bi se mučili z njim, če bi bil velik.

Leta

Spogledljiva dama vpraša mladega berača:

- Koliko pa mislite, da sem stara?
- Lepa gospa, sploh si ne bi upal ugibati.
- Vam bom pomagala. Približujem se štiridesetim.
- Od spredaj ali od zadaj?

Zares čudo

Mama daje sinku življenjske nasvete:

- Veš, sine, življenje ni pesem, je delovni dan.
- Mami, zakaj pa je potem vsak dan več glasbenikov?

Ustrežljivost

Gost se pritožuje natakarju v restavraciji:

- Ta zrezek precej smrdi!
- Nič ne skrbite, samo sekundo počakajte. Odprl bom okna in vrata, pa bo prepil odnesel smrad.

Germanist

Prijatelja modrujeta, pa reče eden:

- Najbolj znan srbski germanist je bil zagotovo Slobodan Milošević.
- Po čem to sklepaš?
- Po njegovi zgodovinski izjavi.
- Kateri?
- Malo morgen!

Priča

Lojze vpraša znanca:

- Si se res ločil?
- Res.
- Zakaj pa?
- Ni mi bila zvesta.
- Kako pa si ji to lahko dokazal? Si imel pričo?
- Sem.
- Kje pa si jo našel?
- V moji omari!

Šele začetek

Plešasti pacient vpraša zdravnika:

- Gospod zdravnik, kaj res ni nobenega pametnega sredstva proti moji pleši?
- Ničesar. To je dedno.
- Ampak moj oče je imel lepe in goste lase še v pozni starosti.
- No, je bil pa vaš ded gologlav.
- Tudi ne.
- Potem se je dednost začela šele pri vas.

Naglica

Zapornika si krajšata čas s pogovorom:

- Kako si se pa ti znašel v tej luknji?
- Tako kot vsi, po nedolžnem.
- Že že, ampak vseeno me zanima.
- Poglej, hotel sem zbežati z nevesto, v naglici pa sem pobral njeno doto.

Predsedovanje EU

Prijatelja se pogovarjata, pa vpraša eden:

- Kaj misliš, kaj bo sedaj, ko predsedujemo EU?
- Obveljala bo tista stara pesem.
- Katera?
- Lovska, lovska je ta ...

Različni ljudje

Slovenci smo zelo različni ljudje, reče Polde prijatelju.

- Zakaj?
- Nekateri se nad spremembami v naši vladi navdušujejo, drugi jih nimajo radi, tretji jih pa izkoriščajo ...

Žičnica

Učitelj vpraša učence:

- No, otroci, povejte mi, kaj nas vleče na Pohorje? Poletno zelenje, zimski sneg ali kaj drugega?
- Žičnica!

Oče

Mož zasači ženo z ljubimcem v postelji, vzame pištolo in se nameri, da bo ubil moškega.

Žena z grozo zakriči:

- Janez, nikar ne ubij očeta svojih otrok!

Govorjenje

Berta potoži zdravniku:

- Gospod zdravnik, moj mož vedno govori v spanju.
- Je tako hudo?
- To ne, samo moti me, ko gledam televizijo.

Butelj

Jože na zabavi reče soplesalki:

- Naš direktor je butelj.
- Ti, a veš, kdo sem jaz?
- Ne.
- Direktorjeva hči.
- Ups, pa ti veš, kdo sem jaz?
- Ne.
- Še dobro.

Enosmerna

Blondinka se vozi v napačno smer po avtocesti. Ustavi jo policist in ji reče:

- Ali veste, da je nekaj hudo narobe?
- Se mi je zdelo, ker se vsi vračajo domov.

Netopir

Učitelj pri uri biologije vpraša Mihca:

- Mihec, ali veš, kakšna žival je netopir?
- Vem.
- Da slišimo.
- To je miš, ki hodi v šolo za pilote.

To še ni nič

Jure se pritožuje prijatelju:

- Moja žena hoče imeti vedno zadnjo besedo.
- To še nič, moja je še hujša.
- Hujša?
- Da, moja hoče imeti zadnjo in vse ostale.

Pri okulistu

Očesni zdravnik vpraša pacienta:

- Vidite morda tisto vrano tam na drevesu?
- Da, da, seveda jo vidim. Čisto razločno.
- Aha, torej ste daljnovidni. Jaz je namreč ne vidim!

Izboljšava

Nogometni navijač reče prijatelju:

- Nogomet je neumna igra. Morali bi jo izboljšati!
- Kako?
- Vsakemu igralcu naj dajo svojo žogo, ne pa da se vsi prerivajo okrog ene.

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC, D.D.**

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pritrznik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan, prof.

idejna zasnova, grafično**oblikovanje in priprava za tisk:**

Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center d.o.o.
Ravne na Koroškem

avtor fotografije na naslovnici:

Franc Jurač

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).

Stanko Hovnik

Koroški Pokrajinski Muzej in Goethejev inštitut Ljubljana sta 7. 2. 2008 v prostorih muzeja Slovenj Gradec pripravila razstavo Unescova svetovna dediščina v Nemčiji.

O razstavi je spregovoril direktor Goethejevega inštituta Ljubljana g. Abed Naumann, govoril je v nemščini, v slovenščino pa je prevajala Marija Lah. Govornik je dejal: »Pojem kulturna dediščina je v 18. stoletju vpeljal Henri-Baptiste Gregoire, škof iz Bloisa, uzakonjen pa je bil s Haaško konvencijo o zaščiti kulturnih dobrin v oboroženih spopadih z dne 14. maja 1954. Preambula: vsako poškodovanje kulturnih dobrin, ne glede kateremu narodu pripada, pomeni poškodovanje kulturne dediščine celotnega človeštva, saj vsak narod prispeva h kulturi.« Unescovo konvencijo o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine je do danes podpisalo 184 držav in se s tem obvezalo na svojem območju evidentirati, ščititi in ohranjati svetovno dediščino.

Obenem si države zagotavljajo mednarodno sodelovanje in mednarodno pomoč pri uresničevanju teh nalog.

Konvencija, ki jo je leta 1972 sprejel Unesco, je najpomembnejši mednarodni instrument za ohranitev kulturnih naravnih dobrin izjemne univerzalne vrednosti. Na celotnem

seznamu svetovne dediščine je 830 kulturnih naravnih dobrin v 138 državah. Na seznamu svetovne dediščine je tudi Slovenija s Škocjanskimi jamami in s štirimi spomeniki, med drugimi tudi bolnišnico Frnjo, ki je bila žal pred kratkim uničena v hudi nevihti.

Pričujočo razstavo sta pripra-

vila nemška Unescova komisija in Ministrstvo za zunanje zadeve Zvezne republike Nemčije, predstavlja pa jo Goethejev inštitut Ljubljana. Iz Slovenj Gradca bo razstava potovala naprej v Maribor, od tam v Novo mesto in nato v Metliko.

Ob odprtju razstave je spregovoril Abed Naumann, direktor Goethejevega inštituta Ljubljana.

Predelava mesa na Pavšarjevi kmetiji

Franc Jurač

Na Pavšarjevi kmetiji v Podgori nad Kotljami imajo v hlevu nad 40 glav živine, poleg živinoreje pa se ukvarjajo s pridelavo in predelavo mesa in mesnih izdelkov, zato redijo tudi prašiče. Gospodar Ivan Ivartnik in njegova žena Marjana sta se odločila, da bosta tako predelavo imela kar doma na kmetiji, zato so za opravljanje te obrti posodobili prostore. Da delo še bolj steče od rok, jima pridno pomaga sin Aljoša z ženo. Za njihove izdelke je med potrošniki veliko zanimanja.

Ivartnikovo kmetijo ljudje radi obišejo.

Ivan, Marjana in Aljoša skrbijo za kupce in jim lepo postrežejo.

Ker vaš avto ni igrača

Vsi, ki boste obnavljali obvezno avtomobilsko zavarovanje (AO) ali zavarovanje voznika (AOplus) in ste v zadnjem letu imeli 50-odstotni bonus, ste odslej upravičeni do 55 % bonusa.

100 % ZAVAROVANJE ZA 45 % CENE

www.ZavarovalnicaMaribor.si
080 19 20